

DIALÓG

Kresťanský diskusný mesačník

IV. ročník ● 4/2011

JUDAIZMUS VERSUS

KRISTIANSTVO

Dialóg mladých:
KPM 2011

DISKUSNÉ FÓRUM 4

PRI ŠÁLKE S... 5
Milicou Kailingovou IAKÁ JE TVÁR ZLA? 10
Tibor MáhrikJUDAIZMU versus 12
KREŠŤANSTVOCIRKEVNÉ WEBY II 21
Gabriel GajdošBEZHRANIČNÁ LÁSKA 22
Ľubo BechnýVZÁCNY 24
NARDOVÝ ČAS
Zuzana GavorováPOTREBA CIRKVI 26
A NÁBOŽENSTVA
Štefan MarkušDIALÓG MLADÝCH 27
KPM 2011

Mediálny partner Dialógu

POČÚVAJ

www.radio7.sk

rádio 7
rádio pre život

Satelitné a internetové vysielanie pre vás:

- spravodajstvo
- svedectvá zo života
- duchovné úvahy
- kresťanská hudba

Banská Bystrica 107,7 MHz

Počúvajte nás a podporte naše vysielanie

satelit Astra 3A

Pri zborových objednávkach je odporúčaná predajná cena do 2,20 €, (podľa zborových dotácií) **Individuálne objednávky:** cena + poštovné
PRIVÍTAME VAŠU POMOC, KTORÚ MÔŽETE POSLAŤ NA ÚČET: 262 104 1859/1100, špecifický symbol 1011

Redakčná rada: Štefan Markuš (predseda), Tibor Máhrik, Bohuslav Piatko, Rastislav Šteško **Šéfredaktor:** Bohuslav Piatko,
bpiatko@internet.sk **Redakcia:** Ľuboslava Straková, Jozef Uhlík, Eva Bechná, Barbara Turčíková (Žilina),
Gabriel Gajdoš (webmajster), e-mail: gabriel.gajdos@cb.sk **Jazyková úprava:** Anna Matláková

Dizajn a grafické spracovanie: Martin Piatko **Adresa redakcie:** Dialóg, Živnostenská 2, 811 06 Bratislava, č. tel.: 02 207 11 468
e-mail: svatava@internet.sk, web: www.mediasvatava.sk **Vydavateľ:** Media Svatava, spol. s r.o. **Tlač:** Transmedic Slovakia, s.r.o.

Predná strana obálky: Foto: ĽUBO BECHNÝ **Zadná strana obálky:** ĽUBO BECHNÝ: Olivetská záhrada v Jeruzaleme

Veľkonočná paralela

Vo všetkých historických Božích činoch je ukotvená naša prítomnosť aj perspektíva budúcnosti. Hoci sa Veľká noc dnes iba pripomína a nedeje, môžeme zostať v jej ohnisku, aby radikálne ovplyvnila našu prítomnosť aj budúcnosť. Evanjeliová Veľká noc má v dejinách Božieho ľudu silný historicko-spásny predobraz: Tým je vyslobodenie Božieho ľudu z Egypta, paschálna noc s obetným baránkom. Samotné ukrižovanie Božieho Syna Ježiša Krista má svoj dramatický predobraz v ešte skoršej udalosti – v „neobetovaní“ Izáka.

Koniec 21. kapitoly Genesis zachytáva veľký moment v Abrahámovom živote: Získal studňu. V tom kraji to bol hotový poklad. Sadí pri nej tamarisku, ktorá okolie studne premení na oázu. Sadieť stromy znamená veriť v budúcnosť. Na tomto mieste požehnania vďaka vzýval večného Boha. Touto udalosťou sa Abrahám definitívne rozlúčil so svojou minulosťou – keď sa odpútal od rodiska aj od predkov a pomaly zapúšťa korene v novej zemi. A v tomto okamihu definitívnej rozlúčky s minulosťou prichádza šokujúca Božia výzva: *Abrahám, vzdaj sa budúcnosti!* Vlastnoručne má prísť o jediného a milovaného syna.

Priamo aj nepriamo sa dozvedáme, že Abrahám bol milujúcim otcom. Izákove poznámky počas cesty na vrch Mória ukazujú, že zvykol spolu s otcom chystať oltár, obetovať a modliť sa. Aj Abraháмова odpoveď *Hospodin sa postará* naznačuje, že Izák vedel, s akým Bohom sa jeho otec rozpráva. Otec mu odovzdával nielen studňu a stromy, ale aj svoje bohaté duchovné dedičstvo. Svoju poslušnú dôveru v Božie zámery. A zrazu ten Boh, ktorému Abrahám toľko rokov dôveruje, sa javí ako krutý, nebezpečný a nepochopiteľný. Abrahám zatiaľ nevie, že Boh preveruje jeho vieru. Oslovuje Abraháma osobne, menom, ako priateľa. Abrahám pozná ten hlas a je v pohotovosti: *Tu som, Pane*. Teraz sa ukáže, čo si viacej cení – či Darcu alebo dar. Taká je Božia múdrosť, že bez skúšok by sme sa nedostali dopredu. Podľa celej tejto udalosti, ktorá trvala tri dni, by sa dal napísať román, rozhlasová hra alebo nakrútiť celovečerný film. Biblický autor v 19 veršoch sleduje len hlavnú nitku. Aj on, aj my sa na to pozeráme od konca – od dobrého konca. Ale Abrahám sa na to nemohol pozeráť od dobrého konca. Videl pred sebou len veľký kopec a ťažký koniec. Dva dni cesty dávali iskierku nádeje, že Boh sa znova ozve a zmení plán. Zároveň to bola agónia otcovskej lásky k synovi, ktorá sa podriaďuje láske k Stvoriteľovi.

Vo vtedajších okolitých národoch sa prinášali ľudské obete. Boh to označil za neprípustnú ohavnosť už Noachovi hneď po potope. Takže to, čo chce teraz Abrahám urobiť, nie je kopírovanie pohanov, ale splnenie Božej výzvy. Nikde inde nečítame v Písme o podobnej požiadavke – obetovať človeka. Boh to vyslovil len pred týmto praotcom viery. To, čo pýtal od Abraháma, to Boh nakoniec urobil sám. Lebo Abrahám je tu viacej obrazom Boha, ktorý skutočne dal svojho jediného Syna, ako obrazom nás. Tak ako Izák niesol drevo, na ktorom mal zhorieť, aj Ježiš niesol na Golgotu vlastný kríž, na ktorom však aj skutočne zomrel.

Na vrchu, kde sa zastavili Abrahám a Izák – tam sa o niekoľko storočí zastavil nebeský Otec a jeho Syn Ježiš Kristus. Veľkonočná obetná cesta na Golgotu však presahuje cestu na vrch Mória: Izák nevedel, na čo ide na vrch Mória. Ježiš to vedel ešte pred príchodom na zem. Boh zaobstaral Abrahámovi ovečku k obeti, lebo nikdy nechcel Izákovu smrť. Za ľudské dieťa Izáka sa našla náhrada. Za Božieho Syna však nebolo vo vesmíre náhrady. On jediný sa stal Baránkom Božím, ktorý svojou smrťou vykúpil hriechy sveta. Baránkom, ktorý zomrel za naše, za moje hriechy. List Hebrejom odokrýva, že Abrahám ten nepochopiteľný rozpor medzi Božím sľubom potomstva z Izáka a príkazom vzdať sa ho riešil vierou vo vzkriesenie syna. Po všetkých zázrakoch, ktoré už s Bohom zažil, očakáva ďalší zázrak. Tu je vrchol Veľkonočnej paralely. To, čo Abrahám prorocky tušil, to sa v jedno ráno stalo. Veľkonedelné vzkriesenie Krista je definitívnym prejavom a dôkazom Božej moci nad smrťou. Boh nás v Ježišovi Kristovi zaopatril novým životom. Jeho Syn zomrel, aby nezhynul žiadny ľudský syn a dcéra. Pre tých, ktorí k nemu s poslušnou vierou pristupujú platí Božie milostivé odpustenie a pozvanie k nasledovaniu:

Toto je môj milovaný syn – toho poslúchajte!

ŠTEFAN EVÍN
(Autor je
kazateľom CB
v Leviciach.)

NAPÍSAI STE NÁM

www.mediasvatava.sk

svatava@internet.sk, bpiatko@internet.sk

AD: PREČO JE KREŠŤANSTVO NEEKOLOGICKÉ (DIALOG 2/2011)

Vážená redakcia,
so záujmom som si prečítal diskusiu popredných slovenských ekologov na tému kresťanstvo a ekológia. Pri premýšľaní o tejto téme narážam na zaujímavý paradox. Z pohľadu súčasnej vedy (teda aspoň jej majoritnej časti) je človek produktom prírody. Rovnako tak aj jeho schopnosť myslieť – miliónmi rokov vycibrená schopnosť živej hmoty spracovávať podnety zo svojho okolia a ovplyvňovať ho vo svoj prospech. Prečo sa potom snažíme rozlišovať medzi tým, čo je prírodné a tým, čo je umelé, spôsobené človekom? Ak je človek produktom prírody, evolúcie, potom takéto rozlišovanie nedáva zmysel. Konanie človeka nie je v zásade odlišné od konania zvierata, mrakodrap sa principiálne nelíši od mraveniska. Ak je náš rozum produktom prírody, potom aj všetko, čo vďaka svojmu rozumu vykonáme, je hlboko prírodné. A že človek môže svojím konaním ohroziť alebo dokonca zničiť všetok život na zemi? To je iba prirodzený dôsledok a jedna z možností, ktorou sa evolučný proces môže uberať. Napokon, to isté by mohol spôsobiť aj napr. nejaký mimoriadne patogénny vírus, keby to náhoda chcela, aby taký vznikol. Prečo by to vôbec malo niekoho trápiť? V prírode nevládne žiadna ohľaduplnosť. Predátor nemilosrdne zabíja svoju korisť, aby si zabezpečil svoju existenciu a boj o prežitie je základným pilierom evolúcie. Žiadne živočíchy sa nesprávajú ohľaduplne k prírode, jednoducho sú iba obmedzené svojím okolím, dostatkom či nedostatkom potravy, prirodzenými

nepriateľmi. Akonáhle je vonkajší tlak oslabený, život sa rozpína a zabera celý poskytnutý životný priestor. Vidno to na príklade invazívnych druhov, ktoré sa dostali do prostredia, kde nemajú prirodzených nepriateľov (pozri http://cs.wikipedia.org/wiki/Invazie_králíka_divokého_v_Austrálii). Iným príkladom môžu byť kobyly, ktoré keď sa premnožia, menia zelenú úrodnú planinu na púšť.

Ak sa na svet pozeráme iba z pozemskej perspektívy, žiaden láskavý dotyk, alebo materská starostlivosť prírody nejestvuje. Stabilita ekosystémov je iba dielo náhody – vzácnjej súhry fyzikálno-chemických vplyvov. Z tohto pohľadu je argumentácia ekologov nezrozumiteľná, ich apel na zachovanie neporušenosti prírody nedáva zmysel. Ďaleko zrozumiteľnejší je pragmatický prístup, vychádzajúci z evolučného princípu

**Pomôžte oživiť
DOMOV BIELYCH HLÁV
v Starej Turej
č. ú. 1015619003/1111
VS: 77**

– budeme sa k prírode a svojmu okoliu správať tak, aby sme si zaistili čo najlepšie podmienky pre svoje prežitie. K ostatným prírodným druhom sa budeme správať tak, aby sme z toho sami mali čo najväčší prospech. Či už to bude znamenať ich ochranu, alebo vyhubenie.

Zaznelo obvinenie, že kresťanstvo je neekologické – a to je paradox, pretože práve kresťanstvo poskytuje nevyhnutné filozofické a morálne kategórie, ktorými

súčasná aplikovaná ekológia operuje. Je pravdou, že Biblia sa nezaobrá ekologickými témami. Jej zameranie smeruje inde. A zjavne v časoch, keď vznikala, neboli otázky, ktoré dnes riešime vôbec relevantné.

Ale je to práve judaizmus a kresťanstvo, ktoré vnímajú človeka ako inú kategóriu, síce formou podobný ostatným živým tvorom, predsa však iný. Tu niekde sa nachádza základ pre ekologické uvažovanie, pre rozlišovanie medzi prírodou a človekom. Na jednej strane príroda, ako dokonalé Božie dielo, na druhej strane človek, ako bytosť, ktorej Pán Boh dal nesmierne schopnosť, ale zároveň aj zodpovednosť.

Ak ekologovia tvrdia, že človek ubližuje prírode, tak nehovoria nič nové. Biblia nás informuje o najväčšej ekologickej katastrofe, ktorú spôsobil človek už dávno – na začiatku, keď svojou neposlušnosťou vniesol do prírody bolesť a smrť. A hoci sa kresťanstvo primárne o ekológiu nezaujíma, predsa je schopné prispieť k hľadaniu rozumných odpovedí na ekologické výzvy dneška – svojím volaním k striedosti a skromnosti, svojím dôrazom na lásku k blížnemu (nechceme predsa žiť tak, aby na to doplatili svojím zdravím alebo životom naše deti alebo iní ľudia). Nesporné, príroda je obrovský dar, ktorý nám dal náš nebeský Otec a my by sme mali s týmto darom nakladať tak, aby sme Ho nezarmucovali. Zároveň však nemôžeme nehovoriť o tom, že všetky naše problémy s týmto darom sú v prvom rade spôsobené tým, že sme sa odcudzili samotnému Darcovi.

Stanislav Mores, Žilina

PRI ŠÁLKE S...

MILICOU KAILINGOVOU I

Foto: ARCHÍV RODINY KAILINGOVEJ

Milica Kailingová

vyštudovala konzervatórium, 40 rokov pôsobila ako učiteľka hudby na základných umeleckých školách (ZUŠ) v Bratislave. Ako aktivistka sa po Novembri 89 roky angažovala v zápase o ich zachovanie, pôsobila v komisii MŠSR Duch školy a v Ústrednej umeleckej rade – poradnom zbore ministra školstva. Prostredníctvom Asociácie učiteľov hudby Slovenska (AUHS) organizuje semináre a tvorivé dielne na podporu a rozvoj pedagógov, žiakov a študentov ZUŠ i všeobecnovzdelávacích škôl. Pôsobí ako predsedníčka slovenskej sekcie European Union of Music Competitions for Youth (EMCY). V roku 2000 jej bolo udeľené rezortné vyznamenanie Medaila sv. Gorazda.

Na pôde CB založila a 13 rokov dirigovala Spevokol mladých, ktorý v spolupráci s Milanom Jurčom ovplyvnil duchovný vývoj niekoľkých generácií. V roku 1968 založila detský spevokol Kvapôčky, s ktorým nahrala kazetu piesní a pásmo podľa knihy K. Royovej Ako Kvapôčka putovala. Zozbierala a iniciovala tvorbu nových zborov v spevníku pre Spevokol mladých.

Iniciovala tiež vytvorenie spevníčkov pre mládež Piesne na sobotu a Gitara sanctorum.

V súčasnosti pôsobí ako koordinátorka Spevníkovej pracovnej skupiny (SPS), ktorá sa venuje revízií Kresťanského spevníka (KS).

O zlomenej nohe, oteckovi a Bohu sa rozprával BOHUSLAV PIATKO

Vieš na čo si často spomeniem, keď ťa vidím? – Ako mládežníci sme raz v zime boli na Kolibe a niekto z vás chlapcov mi hodil snehovú guľu do oka. A ty si potom napísal takú básničku, z ktorej si pamätám len jedno dvojveršie:

*Pozor, pozor, Milicôčka,
leť snehová guľôčka...*

Tak ja som si zase spomenul na inú zimu. To sme boli kdesi na lyžovačke a ty si si škaredo zlomila nohu. Bolo to kdesi vysoko v horách, nebola tam žiadna doprava, a tak sme ťa viezli na kanadských saniach do doliny až na miesto, kam sa dostane sanitka. Veľmi si trpela...

Áno, bola to tvrdá skúsenosť... mala som iba 17 rokov...

... ako sa ti to hojilo?

Bola to špirálovitá, trieštivá zlomenina. Kosti sa mi nechceli zrastať. Už to, ako mi dávali nohu dohromady bol na tie časy u nás experiment – navrtávali každý odlomený kúsok kosti a zošivali silonovými vláknami. Po operácii mi to dosť silne zafixovali, lebo sa báli, aby sa to celé nepohlo. Mala som také bolesti, že som niekedy preplakala celé noci. Keď mi na kontrole omylom dali dolu sadru zistili, že mám odspodu úplne odumreté časti nohy – dodnes mám

v pamäti vyjadrenie lekára, že keby to bolo takto zafixované ešte nejaký čas, museli by mi amputovať časť nohy. Bol to naozaj vážny zásah do môjho života.

No – nevyťahli sme najveselšie zážitky na mládežnícke roky...

... rok na to zomrel otecko...

Vtedy bol už roky ťažko chorý na leukémiu. Bola som na neho silne naviazaná. Kedykoľvek som sa v tom období v noci prebrala pre bolesť, otecka som videla kľačať pri posteli. Kľačal a modlil sa. Keď som sa ho pýtala, za koho sa modlí, povedal mi, že za nás všetkých, cíti, že už odchádza, tak sa rozpráva s Bohom o nás, čo zostaneme. V tom čase bola vo mne istota, že kým je otecko tu, tak je všetko akési bezpečné, nič zlé sa nemôže stať. veď Pán Boh vidí jeho charakter a dôveru voči nemu. Pri jednej domácej pobožnosti (mala som asi 14 rokov) sa môjho brata Daniela a mňa otecko spýtal, či nechceme odovzdať svoje životy Bohu. Spolu s rodičmi sme sa modlili. Bol to hlboký zážitok našej rodiny. Po oteckovej smrti som si postupne uvedomila, že si ja sama musím nanovo ujasniť vzťah k Pánu Bohu.

...a dovtedy si to ako vnímala?

Neviem to popísať presne, skôr pocitovo. Silnú väzbu na otecka ▶

som podvedome vnímala ako cestu k Bohu Otcovi. Musela som si po jeho smrti ujasniť, že Pán Ježiš Kristus je prostredník pre môj osobný vzťah s Bohom. Toto obdobie môjho života bolo silné a rozhodujúce pre všetko, čo bolo ďalej.

Ako sa stalo, že si svoj život spojila s hudbou?

Pravdepodobne by som mala teraz povedať niečo viac o našej rodine, pre porozumenie kontextu. Narodila som sa na Starej Turej, kde otecko pôsobil ako riaditeľ meštianskej školy. Bol významnou osobnosťou, nielen v rámci mesta, ale aj v širšej komunite prebude-

úvahám bolo presvedčenie, že cirkev potrebuje vzdelaných hudobníkov. Až keď sme sa presťahovali do Bratislavy, kde sme sa pripojili k duchovnému spoločenstvu na Cukrovej, začala som vnímať, že v cirkvi je dosť rezervovaný, až odmietavý postoj voči umeniu.

Ja si pamätám na večery poézie, boli tu významní výtvarníci, aj na Cukrovej aj u baptistov...

Tí boli vnímaní trochu inak – výtvarníci, aj literárna tvorba. Ale hudba a film, s tým bol problém...

Prečo hudba?

Hudba v širšom slova zmysle. Duchovná pieseň síce žila, a to veľmi

vádza celý môj život a pomohla mi k viacerým cenným vzťahom s ľuďmi.

Čím to bolo, že bola takáto neprajnosť voči hudbe? Ved' hudba je úžasná oslava Boha.

V tých časoch bol so štúdiom hudby spojený životný štýl umelca, ktorý bol možno vzdialený od predstavy kresťanského života. Isté je, že gymnaziálne prostredie malo inú kultúru, než bola na vtedajších umeleckých školách. To na jednej strane. Na strane druhej – študenti umeleckých škôl sú naozaj vystavení rôznym podnetom, musia pravidelne chodiť na kultúrne podujatia, do divadla,

Je fascinujúce poznanie, že biblické kresťanstvo sa dá aplikovať v každej životnej sfére.

neckého prostredia, ako pokračovateľ J. Chorráta a K. Royovej. Na začiatku 50. rokov našu rodinu presídlili do maďarského prostredia v Čalove (dnes Veľký Meder), aby tak cez jazykovú bariéru obmedzili vplyv rodičov na ľudí vo svojom okolí. Táto situácia nás zásadne ovplyvnila. Aj keď sme nemohli vyrastať v zborovom spoločenstve, mamička a otecko vytvárali pre nás prostredie bohaté na duchovné podnety, na tvorivé umelecké činnosti – hudobné, slovesné, dramatické. Doma i v škole. Mojm snom bolo stať sa učiteľkou. Naši rodičia boli skvelí učitelia. Mamička matematikárka, otecko slovenčinár a vyučoval aj hudobnú výchovu. Na každej škole kde učil, zakladal spevokoly, tvoril a harmonizoval pre ne zborové skladby. Podobne v duchovnej službe harmonizoval a upravoval duchovné piesne, založil celoslovenský spevokol Hudobná domovina. Mal síce hudobné základy z učiteľského ústavu, hral na viacerých hudobných nástrojoch, ale skladbu a harmonizáciu študoval ako samouk. Keď som končila ZŠ, navrhol mi, či nechcem študovať hudbu. Hlavný dôvod, ktorý ho viedol k takýmto

intenzívnym. Ale hudobník profesionál mal problém uplatniť sa v cirkvi. Bol vnímaný ako bohém-sky prvok v tradičnom zborovom prostredí. Samotné štúdium na konzervatóriu nebolo bežné, nehovoriac o VŠMU. V Bratislave žil uznávaný dirigent a organový virtuóz Ján Valach, ktorého služba nebola v cirkvi prijímaná, pretože súčasne pôsobil ako zbormajster v SND. Často sme sa o tom doma rozprávali. Naozaj potrebuje cirkev vzdelaných hudobníkov? Prečo ja študujem hudbu? Dnes to vnímam tak, že otecko svojou víziou predbehol dobu. Už som bola na konzervatóriu, keď sme sa dostali pod tlak okolia, aby som prehodnotila ďalšie štúdium. Dokonca mi niekto vybavil prestup na gymnázium. Spolu s rodičmi som sa rozhodla zotrvať pri svojom pôvodnom rozhodnutí.

Bolo to pre teba dobré rozhodnutie?

Áno, iste. Nielen ja, všetci moji blízki ľudia vedia, aká som šťastná, že je to tak. Nevyhnutne potrebujem k životu hudbu. A tak sa mi splnili vlastne dva sny – túžila som byť učiteľkou a stala som sa učiteľkou hudby. Hudba spre-

na operu... A opera bola vnímaná ešte trochu inak, než klasické divadlo. Zo školy sme chodili povinne do opery. Sujety opier sú plné zápletok okolo rôznych pokrivených vzťahov medzi mužmi a ženami, plné zrady, nevery a iných napätí. Oteckova múdrosť sa prejavila v tom, že na niektoré z opier chodil so mnou. A potom sme to spolu rozoberali. Nielen z hudobného hľadiska, ale hlavne obsahového. Boli to vzácne rozhovory. Vzdelávali ma oveľa viac, ako podobné rozhovory v škole.

Ty sama si cítila, že by to mohlo ohroziť, ovplyvniť tvoj život?

Myslím, že ani nie. Moje vzťahy s chlapcami sa formovali prirodzene v širšej rodine aj v rovesníckom prostredí...

...nemyslím na chlapcov, skôr či ťa lákalo priblížiť sa k tomu vtedajšiemu umeleckému životnému štýlu?

Ako som už spomenula, doma sme s rodičmi a bratom vytvárali hudobné programy, čítali knihy, recitovali poéziu, dramatizovali scény. Aktívne sme boli zapojení v školských umeleckých projektoch. Presťahovaním sa do Bratisla-

vy prišli nové podnety. Prihlásila som sa na konkurz pre hlásateľku mládežníckych relácií v televízii a vyhrala som ho. Cirkev zareagovala. Ľudia sa obávali, kam ma takéto prostredie môže posunúť. Hľadala som priestor, ako uplatniť svoje obdarovanie v súvislosti s umeleckou tvorbou. Našla som. Jedným bola cirkev, druhým prostredie školy. V cirkvi som iniciovala vznik Spevokolu mladých, neskôr som založila detský spevokol Kvapôčky. Už v čase totality, keď si ľudia delili život na verejný a súkromný, mala som tieto priestory integrálne prepojené v rodine, v cirkvi aj v profesii. Obaja s manželom Pavlom sme sa mohli cez naše profesné prostredie venovať deťom a mladým ľuďom, rozmýšľať s nimi o živote, hľadať jeho zmysel a hodnoty. Mali sme možnosť realizovať to, čo sme prežili ako kľúčové pre naše životné povolanie – investovať do človeka, jeho rozvoja a rastu. A to už v období totality.

A to sa dalo?

Boli sme pod drobnohľadom, zvlášť tí, čo pracovali s deťmi a mládežou v školách, či inej oblasti. Bibliu sme mohli zvestovať len svojim životom. V tom čase vznikla pieseň: *...teba, sťa Písmo živé, si číta okolie...* Moji spolužiaci, potom aj kolegovia vedeli, kto som a čomu verím. Veď som na bohoslužbách verejne hrala na organe, dirigovala spevokol, recitovala... to sa o mne vedelo, takže prišli aj anonymné udania.

Mala si niekedy pocit, že ťa pohlcuje schizofrénia tej doby?

Doma aj v cirkvi som sa naučila slobodnému mysleniu a vyznávaniu biblických právd životom. Nikdy som sa tým na verejnosti netajila. Mojih nadriadených (riaditeľov) som dopredu informovala o mojom vzťahu k Bohu, aj o pôsobení v cirkvi. Keď ma bližšie spoznali, opakované sa stalo, že mi vyjadrili uznanie za moju prácu, ale na rovinu mi povedali, že akonáhle príde na mňa formálne udanie, napríklad, že chodím na zakázané akcie (zájazdy, letné pobyty...) s Kvapôčkami, či Spevokolom mladých, budú sa odo mňa dištancovať.

Čo pre teba a pre vás znamenal napríklad Spevokol mladých?

Založila som ho, keď som mala 17 rokov. Náš spevokol nebol len speváckym telesom, postupne sme sa formovali ako komunita mladých ľudí. Celé to podstatne ovplyvnil Milan Jurčo. V období našej mladosti sa obrátenie považovalo za vrcholný moment duchovného života. Ujo Milan nás oslovil novou myšlienkou – človek po obrátení potrebuje ďalej duchovne rásť. Ponúkol nám spoločnú cestu, ako pravdivo a zodpovedne žiť život viery v tom prostredí, kde pôsobíme. V rodine, v škole, na pracovisku. Prežívali sme to ako dobrodružstvo viery. Osobitne

Vrátim sa k tvojmu rozprávaniu z úvodu, keď si spomínala neprajnú atmosféru voči umeleckým prejavom v cirkvi. Bolo toto obdobie obdobím zlomu v nazeraní na umenie a kultúru?

Celkom určite. Nielen v nazeraní na umenie. Menilo sa vnímanie celej kultúry. Pripravovali sme večery ujovej poézie doplnené piesňami spevokolu a reprodukovanou hudbou. Prinášali sme hudbu, aká dovtedy v zbore nezaznela a ktorá mimoriadnym spôsobom posilňovala zvesť slova. Neskôr, keď sem prišiel študovať Ewald Danel, objavovali sme výpovednú hodnotu živej hudby. Súčasne nás to nútilo rozmýšľať a hľadať, ktorá

M. Kallingová s manželom Pavlom, mamičkou a bratom Danielom

v kontexte komunistického režimu. Otvoriť sa osobnému vzťahu k Pánu Bohu, prijať autoritu Biblie, preberať zodpovednosť za zborové obecenstvo, vytvárať zrelé vzťahy chlapcov a dievčat, neskôr manželstiev. Odpovede na osobné a duchovné otázky sme sa v spevokole učili nachádzať cez vzájomnú podporu a modlitby. Formovalo to vnútornú klímu celej vtedajšej mládeže. Mali sme skúsenosti vypočutých modlitieb, experimentovali sme s Božími zaslúbeniami v zmysle Mala-chiáš 3,10: *Nože ma potom skúste v tom...* Skúšali sme a Pán Boh reagoval. Bolo to naozaj dobrodružstvo, hoci často dosť náročné.

hudba je, či nie je vhodná k bohoslužbám a do priestorov modlitebne. To umelecké išlo ruka v ruku s naším reálnym životom, nedalo sa to oddeliť jedno od druhého. V poézii, piesňach a hudbe sme vyjadrovali naše životné zápasy a skúsenosti viery. Nielen ujo Milan, aj Janka Nagajová naše prežitia prebásnila do umeleckého slova, do poézie a textov piesní. Keď sme tie piesne spievali, nie raz nás premáhalo dojatie, lebo sme spievali o sebe, o svojich životoch a rozhodnutiach, ktoré sme aktuálne prežívali. Bolo to naše osobné svedectvo (*Keď budem musieť z domu vyjsť poslušne ako Abrahám, ty povieš: Ja ťa* ▶

požehnám. Keď z dialky prídu temné dni, úzkosť a krivdy, strach a boj, ty povieš: Ja som pokoj tvoj. Keď budem slúžiť deň čo deň a v svete lásku nenájdem, ty povieš: Ja ťa milujem. J. Nagajová). Mohla by som hovoriť ďalej – o stavbe modlitebne, o jej výtvarnom dotváraní, o spolupráci s ľuďmi z iných zborov a cirkví, o živjej ekuméne. Toto formovalo nielen nás, ale celé prostredie a atmosféru bratislavského zboru, za ktorú som dodnes nesmierne vďačná. Bol to pocit slobody a možnosti rozletu tvorivých síl.

Zostalo to vo vás, v tebe? Zostalo z toho dačo v zbore?

Keď sme postupne preberali zodpovednosť, túžili sme odovzdať prežitú posolstvo mladším. V mojom osobnom živote sa to dialo veľmi prirodzene cez moje pôsobenie v umeleckej škole. Ešte za totality, aj neskôr po Novembri. Mojou triedou prechádzali okrem iných detí aj viacerí mladí ľudia zo zhromaždenia. Vtedajšie základné umelecké školstvo až neprimerane zvýhodňovalo talentovaných žiakov. Do nich sa oplatilo investovať, pre zvyšok sa bežne používal termín: odpad. S týmto prístupom som sa nemohla stotožniť. Učila som sa učiť. Chápať, že každé dieťa má hodnotu, veľký potenciál a najdôležitejšie nie je to, či sa z niekoho stane umelec. Môže sa uplatniť v inej sfére. Dôležité je, aby deti a mladí ľudia našli svoj autentický vzťah k hudbe a umeniu vôbec. Každému som chcela venovať svoje maximum a odovzdať mu to v etape, v ktorej kráčame spolu. Pred očami som mala mojich rodičov, aj všetko to, čo som porozumela z Božie-

ho slova. Viacerí moji žiaci patrili k tým, ktorí boli neprávom označení ako takí, ktorí na tomto type školy nemajú čo robiť. Paradoxne niektorí z nich sú v súčasnosti uznávaní hudobní skladatelia, interpreti, učitelia hudby, hudobní redaktori... Hudbu som v mojej práci s deťmi vnímala ako prostriedok, nie ako cieľ. V istej fáze nášho spoločného putovania svetom hudby mi niektorí začali klásť otázky, na ktoré som ja nestačila. A tak sa viacerí moji žiaci a študenti postupne stali súčasťou našej rodiny. Spoločne s Pavlom sme s nimi trávili čas, okrem rozmyšľania o hudbe sme hľadali pravdu o živote a v rámci toho študovali Písmo. Doma i v lete na chalupe. Viacerí z nich sú teraz našimi rodinnými priateľmi, s niektorými spolupracujeme na profesnej báze. Cez moju triedu prešli viacerí dirigenti Kvapôčiek, mnohí tímáci, tiež niektorí organisti nášho zboru... snažila som sa o to, aby prežili pocit zodpovednosti za dianie v zbore na Cukrovej a tiež aby sa rozvíjali v akejkolvek službe, ku ktorej prežijú povolanie. Čo sa týka postoja nášho zboru k profesionálnym hudobníkom, tí sú dnes spolu s ďalšími umelcami súčasťou života zboru a aktívne sa podieľajú na vytváraní bohoslužobnej liturgie.

Pocítili ste v hudobnej oblasti uvoľnenie po páde totality, alebo ste boli natoľko autonómne slobodní, že sa nič zásadné nezmenilo?

Zásadne sa zmenil život v celej spoločnosti. Ľudia sa mohli slobodne prejavíť vo svojom zamestnaní. Pre mnohých z nás kresťanov sa profesia stala súčasťou

poslania. Hľadali sme príležitosť rozvinúť potenciál v rôznych sférach života spoločnosti. S úžasom vnímam, ako ľudia, s ktorými sme v mladosti snívali o naplnení svojich predstáv o budúcnosti, dnes aktívne menia a kultivujú prostredie v sociálnej sfére, zdravotníctve, vo vede a vzdelávaní, v oblasti umenia, či vo sfére podnikania. Pre nás s Pavlom je fascinujúce, ako sa dá biblické kresťanstvo aplikovať v každej životnej sfére a ako v tomto slobodnom svete konkrétni ľudia z nášho zboru obohacujú nielen svoje najbližšie prostredie, ale aj mesto a dokonca celú spoločnosť. Viacerých nás spája platforma D3 (*Občianske združenie zamerané na podporu rozvoja osobnej identity a poslania ľudí vo fyzickej, duševnej a duchovnej dimenzii života*. Pozn. red.), kde hľadáme odpovede na otázky, ktoré prináša naša súčasnosť. Vždy nanovo rozmyšľame, ako vniesť Krista do civilného prostredia a ako sprevádzať ľudí okolo nás.

A keď rozmyšľam o svojom živote, asi najbližšie mi je vyjadrenie cez Žalm 40: *Mnohé a veľké sú tvoje divy, Hospodine, môj Bože a tvoje myšlienky vzťahujúce sa na nás! Je toho taká sila, že sa to nedá vyrozprávať.*

Prejdime teraz k tomu, čím žiješ v tomto období asi najviac – k tvorbe nového spevníka Cirkvi bratskej. Ako a kde sa narodila myšlienka na nový spevník?

Odpoveď na túto a ďalšie otázky týkajúce sa tvorby nového spevníka prinesieme v druhej časti rozhovoru v nasledujúcom čísle Dialógu.

Na chalupe

S Jakubom Uhlíkom, Adamom Matejom, Danielom Machajdikom v Palfyho paláci po ich celovečernom absolventskom koncerte

SLOVO DALO SLOVO A S NAŠIM DNEŠNÝM HOSTOM SME SA DOHODLI, ŽE OD TOHTO ČÍSLA BUDEME V KAŽDOM ČÍSLE DIALÓGU UVEREJŇOVAŤ JEDNU PIESEŇ Z PRIPRAVOVANÉHO SPEVNÍKA, ABY STE SI ICH MOHLI V ZBOROCH ODSKÚŠAŤ. A DÁME PRIESTOR AJ VAŠIM POSTREHOM A SKÚSENOSTIAM S NOVÝMI PIESŇAMI.

AKO VZNIKLA TÁTO PIESEŇ?

Pri listovaní a oboznamovaní sa s novým českým Kresťanským kancionálom ma upútala pieseň, pri ktorej bol ako autor uvedený Johann Sebastian Bach (21. 3. 1685–28. 7. 1750). Pretože Bach patrí medzi mojich najobľúbenejších skladateľov, opakovane som si ju hrala a jej atmosféra na mňa pôsobila veľkonočne. Hneď prvé takty sa mi spojili so slovami Baránok nevinný... Priniesla som pieseň na posúdenie do našej spevníkovej pracovnej skupiny. Danelovci nám hneď pomohli vyhľadať o nej správne informácie, ktoré možno budú zaujímať aj vás:

Pieseň má neznámeho autora melódie z roku 1698, text napísal nemecký básnik a skladateľ Ahasverus Fritsch (16. 12. 1629–24. 8. 1701) v roku 1679. Niektoré pramene ho považujú aj za autora melódie. Melódiu aj Fritschov text *Liebster Immanuel, Herzog der From-*

men použil Johann Sebastian Bach vo svojej Kantáte č. 123 v tónine h-mol.

My vám predkladáme zborovú verziu s novým textom, ktorý nie je prekladom A. Fritscha. Bachovu harmonizáciu sme transponovali do tóniny a-mol. Veríme, že zaujme naše spevokoly, ale aj jednotlivcov.

Pieseň *Baránok nevinný* je veľkonočná, ale môžeme ju spievať kedykoľvek. Pre mňa samú má každé slovo textu veľký význam. Pri jeho písaní som si hlboko uvedomovala, čo pre mňa znamená zástupná obeť nevinného Baránka, Pána Ježiša Krista. Slová **hriech, súd, obeť, kríž, zmierenie, záchrana** som osobne prežila a prežívam, nie sú v piesni použité len preto, že bolo potrebné doplniť k melódii nejaký vhodný text.

A nielen vo veľkonočnom čase **pozerám na kríž, na obeť svätú, na nevinného Baránka, ktorý ma zachránil.**

Jana Nagajová

Baránok nevinný

Jana Nagajová

Anonym, Darmstadt Hymnal 1698
harm. Johann Sebastian Bach

1. Ba - rá - nok ne - vin-ný vzal mo - je hrie - chy, ne - bu - dem sú - de - ný,
2. Ba - rá - nok ne - vin-ný zmie - ril ma s Bo - hom. Pre svo - je zá - slu - hy
3. Ba - rá - nok ne - vin-ný bo - les - ti zná - šal, spa - se - nie do - ko - nal,
4. A - ký - mi pies - ňa - mi vy - slo - viť ú - div: Ba - rá - nok ne - vin-ný

za - chrá - nil ma! Po - ze - rám na kríž, na o - beť

svä - tú: svie - ti mi ná - de - jou vy - kú - pe - nia.

AKÁ JE TVÁR ZLA?

TIBOR MÁHRİK

(Autor je kazateľom CB v Žiline a podpredsedom RCB)

Správa o marcovom zemetrasení v Japonsku obletela celý svet. Fotografie a videá zaplnili titulné stránky novín a médií. Do pohybu sa dali nielen masy vody ale, aj ľudské mozgy a srdcia. Vedci uvažovali o možných následkoch prívalových vln na pobreží Ázie a USA, ale tiež o katastrofickom scenári v prípade zlyhanie elektrárne vo Fukušime. Politici okamžite vyjadrili sústrasť a ochotu i pripravenosť pomôcť. Celý svet so zatajeným dychom sledoval dianie v krajine, ktorá zažila takýto otras prvý krát po 140 rokoch a ničivý úder silnejší, ako jadrové explózie v Hirošime a Nagasaki. Prvé vyhlásenia japonských politikov prekvapili. Žiadna kapitulácia, žiadna prosba o medzinárodnú masívnu pomoc. Podobne prekvapilo mimoriadne disciplinované správanie tých, ktorí horor ohňa, vetra a vody prežili – žiadne rabovačky obchodov a opustených domov. Namiesto toho disciplinované rady stojacich na vodu a základné potraviny...

EUv týchto dňoch prisľúbila finančnú kompenzáciu minuloročných záplav v Strednej Európe, čo nevedojak obnovuje spomienky na vodný živel, ktorý vyčíňal aj na Slovensku. Starostovia dedín vtedy okamžite vyčíslili škody a písali sa tony papiera v nádeji o pomoc z Bruselu. Zdá sa, že prichádzajúce financie čiastočne osušia slzy povodňami postihnutých rodín a prichádza dôvod k radosti a úsmevu. Na rabovanie obchodov a hyenizmus tých, ktorí vykrádali opustené domy sme už akosi zabudli. A nad tým by sme mali stále plakať. Morálna devastácia je horšia verzia pohromy. Pravdou je, že plač nepomôže. Čo teda? Filozof by povedal – pýtať sa po pravde. A my pilátovsky odpovieme: Po akej pravde? Nuž, otázok je viac než dosť. Napríklad: prečo sme „my“ rabovali a Japonci nie? Prečo oni zachovávajú disciplínu a my pri prvých problémoch poprieme základnú úctu k druhému, rešpekt k jeho dôstojnosti a tradičné konvencie? Ako obstojí kresťanské ovocie morálky a etiky v dialógu so šintoistickou, budhistickou tradíciou, samurajskými príbehmi o lojalite a vernosti opradeného Japonska? Nie je katastrofa v Japonsku zjavným dôkazom toho, že kresťanský Boh je len projekcia židovskej spirituality do myslenia skupiny lobistov, ktorí svoju túžbu po svetovláde šikovne využili v rozpadajúcom sa Rímskom impériu?...

Kde je tu Boh?

Každá z týchto otázok by si zaslúžila samostatnú pozornosť. Problém zla, zmysel katastrof a ľudského utrpenia boli predmetom vášnivých debát rôznych mysliteľov. Ateisti radi túto kartu dávajú do hry, keď prídú na to, či existuje kresťanský Boh. Ich úvaha je zdanlivo logická: Vari môže existovať Boh, ktorý je dobrý, všemocný a vševediaci, ak je toľko zla a utrpenia vo svete? A poznajú aj odpoveď: Nemôže. Boh neexistuje. Dôkaz je jasný. Stačí sa pozrieť okolo seba. Stačí sa pozrieť na cirkev, na kresťanov. Ak by príbeh o Ježišovi Kristovi bol pravdivý, neboli by križiacke vojny, inkvizícia, kňazi by Hitlerovi nepožehnávali zbrane... Ak by naozaj Boh existoval, zastavil by Holokaust, nedovolil by, aby sa zadusili deti v zavretom aute v Kentucky (USA), nestrieľali by deti v Liverpoole (GB), nepichol by opitý muž svoju tehotnú ženu nožom v Poprade (SR)... Od kresťanov sa nedočakajú uspokojivej odpove-

vede, preto si sadnú k inému diskusnému stolu, kde budú sami, veď ich vodca, známy britský filozof a ateista, Bertrand Russell, raz povedal: „Nikto nemôže veriť v dobrého Boha, kto raz sedel pri zomierajúcom dieťati na posteli...“ Ale vtedy začne iné trápenie. Čo povie ateista zomierajúcomu dieťatku, alebo japonským rodičom tých detí, ktoré zmizli vo vlnách tsunami? Podľa Russella všetka snaha človeka je určená k zániku v obrovskej smrti solárneho systému..., ovocie ľudskej snahy nevyhnutne skončí pod troskami ruín univerza..., žiadny heroizmus človeka nezachová individuálny život za hranicu hrobu..., všemocná hmota nerozlišuje dobro a zlo a zvalcuje všetko, čo jej bude stáť v ceste. Dnešný ateista, ak by chcel byť dôsledný, musel by Japoncom povedať: „Nič to, také veci sa jednoducho stávajú... našťastie aj vy omedľujú zomrieť, každý zomrie a bude pokoj, len to utrpenie neberte vážne, pretože je to bezvýznamný stav ľudskej mysle, ktorý aj tak nemá žiadny hlbší zmysel, keďže ľudský život nemá žiadne absolútne smerovanie.“ Pravdu povediac, nie veľmi potešujúci prístup k niekomu, kto prežíva zúfalstvo...

Stoly plné otázok

Treba však otvorene povedať, že na stole, za ktorým budú sedieť len ateisti, ostanú nezodpovedané vážne otázky: Podľa akých súradníc treba definovať, čo je dobro a čo zlo? Podľa existenciálnych preferencií? A odkiaľ sa berie zlo? Opäť – v existenciálnych preferenciách? Čo s utrpením človeka? Odkiaľ má človek a spoločnosť odvinúť svoje etické rámce? A vôbec – načo je etika...? Ateizmus totiž nemá intelektuálne zdroje na to, aby si poradil s vysvetlením reality zla, ani psychologické a emocionálne východiská na to, aby priniesol reálnu nádej a potešenie do skrz-na-skrz skorumpovaného sveta, ktorý je zasiahnutý morálnym zlom, tragédiami a prírodnými katastrofami. Ani za stolom, kde ostali kresťanskí teológovia však nebude radosť. Od nástupu osvietenstva a humanizmu teológia totiž opustila svoj bezpečný základ – Písmo sväté a hľadala odpovede na svoje otázky tam, kde nie sú. Ovocie je žalostné. Sekulárny optimizmus až na niekoľko výnimiek zachvátil cirkev najmä v 19. storočí, takže zabudla na Kierkegaardov výkrik zúfalstva i nádeje zároveň – Boh je na nebi a človek na zemi

- a do centra svojho snaženia postavila človeka. Tak ako náboženstvo je ópium ľudstva, aj racionalizmus zaslepil zrak teológom. Antropocentrizmus sa stal pascou, do ktorej padli všetci: katolíci, protestanti aj letniční. Utrpenie človeka, bolesť jednotlivca i národov, realita zla prestala byť predmetom modlitieb, dôvodom k pokániam a hľadaniu živého Boha. Ostali len Duchom prázdne schémy dialektiky, ktoré v knihách o teológii plnili knižnice. Paradoxne až realita Holokaustu a hrôzy svetových vojen pootvorili oči niektorých a „teológia utrpenia“ znovu dostáva zelenú. Tajomstvo zla a utrpenia začína byť odhalené. Rastie záujem o tituly kníh typu: Prečo sa zlé veci stávajú dobrým ľuďom a podobne. Zatiaľ niet dôvodu k triumfalizmu, ale ani k bezradnosti. Veď to, čo človek má vedieť, Boh zjavil, preto nech to človek aj vie (Rim 1,19). Musí však otvoriť nielen prázdne dlane, ale najmä srdce.

Problematike zla sa venujú ľudia, odkedy existujú. Súčasní kresťanskí myslitelia sa zaoberajú najmä dvomi základnými problémami. Jedným je otázka, ako zostať vo vzťahu s Bohom tvárou v tvár utrpeniu a tragédiám, ak máme ostať poctiví a pravdiví s pocitom frustrácie, bolesti a sklamaní, až zúfalstva, ktoré pri tom prežívame. Druhým je otázka, ktorá človeku v takej chvíli zvyčajne napadá: Nie je prítomné zlo a utrpenie dôkazom toho, že naozaj Boh neexistuje? Resp. Ak existuje, prečo to dovoľí? Aký má dôvod k tomu? Ak s prvým problémom (praktickým) môže pomôcť skúsený kazateľ a poradca, s druhým (teoretickým) to býva horšie. Dotýka sa totiž našej racionality, vynára sa z hlbín bytia, kde sa točia najzložitejšie víry pochybností a neistoty. Obidva problémy – praktický a teoretický – bývajú vzájomne previazané v jednej skúsenosti človeka, preto ich riešenie nebýva jednoduché. To, čo pomôže v jednom ohľade, nemusí byť riešením v druhom a naopak. Ravi Zacharias, popredný súčasný apologet sa domnieva, že „nesmieme realitu zla trivializovať, ani relativizovať, ale ani zahaľovať pojmami tajomstva. Musí byť demaskované. Zlo má vždy osobnú podobu a ten, kto robí zlo, musí niesť aj dôsledky za svoje činy.“

Na stole sú aj odpovede

Biblické posolstvo je v tomto ohľade jednoznačné. Musíme rozlišovať katastrofy a tragédie, ktoré sú na svete preto, že stratil harmóniu, ktorú mal, keď ho Boh stvoril – od zla ako morálnej kategórie. Práve takéto zlo máva zvyčajne faktickú, emocionálnu a identifikačnú charakteristiku. Inými slovami – niečo sa stalo, nejaké pocity človek má a niekto konkrétny to vykonal. Sekulárna spoločnosť tu má vážny problém. Taká životná filozofia, v ktorej nie sú objektívne morálne štandardy a neposkytuje cieľ existencie, je slepá k faktom. Taký postoj k životu, v ktorom sú emócie oddelené od životných hodnôt, je slepý k ľudským pocitom. V takých názoroch, kedy nechceme nikoho za nič brať na zodpovednosť, existujúce zlo nebude mať konkrétnu tvár. Zvrátenosť bez faktov, pocitov a tváre navždy zostane tajomstvom. Zlo je však reálne. Pocity musia potvrdzovať to, čo je reálne. A agent zla má vždy svoju konkrétnu tvár. Písmo odkrýva tajomstvo zla. Musíme sa na

zlo pozeráť tak, ako ho vidí Boh. Musíme sa na seba pozeráť tak, ako nás vidí Boh. Zlo je ukryté v našom srdci. V srdci každého z nás. Bez výnimky. Nemýľme sa! Problém zla nie je problémom, ktorým sa zaoberá len kresťanstvo. Všetky svetové náboženstvá a filozofické systémy sa ním zaoberajú, pretože skúsenosť zla je základnou skúsenosťou každého človeka na zemi. Ak nejaký svetonázor má byť prijateľný, musí poskytovať intelektuálne a existenciálne zdroje dostatočné na fundamentálne riešenie otázok s tým súvisiacimi. Príbeh Joba je v tomto neprekonateľný. Bol spravodlivý, osobnostne transparentný, muž charakteru a integrity. Hlboko veriaci. Dobrý otec, skvelý manager, sčítaný a modlitebník, vyznavač spirituality pôstu... Čo viac mu želať k dokonalosti? A predsa to prišlo... Tragédia tak ťažká, že jeden to neunesie... Božie zjavenie pravdy je šokujúce nielen pre Joba, ale aj pre nás. Tajomstvo je odkryté, ale človek aj tak nechápe, ani pochopiť nemôže. Je to dôvod k zúfalstvu? K agnosticizmu? K skepticizmu? Nie. Iba k pokore a oddanosti. Samurajskej oddanosti živému Bohu. Až na doraz.

Príčiny a následky

O čom svedčí rabovanie počas povodní na Slovensku a disciplína ťažko skúšaných Japoncov? Chybu by spravil ten, kto by tento ostrý kontrast interpretoval tak, že treba hlásať budhizmus, či šintoizmus. Michael Ramsden, popredný apologet pôsobiaci v Oxforde, sa domnieva, že príčina je prozaická: „Japonská kultúra je stáročia orientovaná na hodnoty ako sú poctivosť, hrdosť, česťnosť, oddanosť... Majú vybudovaný premyslený systém školstva a vzdelávania, ktoré si držia dodnes. Západná Európa opustila kresťanské hodnoty. Stali sa z nás konzumenti, hedonisti a materialisti. Chceme viac „mať“ ako „byť“. Aj naše školstvo sa tomu prispôbilo. Už nejde o to, aby deti boli čestné, poctivé a pravdivé, ale aby boli úspešné. V tom je veľký rozdiel...“ Keď povodeň zobrala ľuďom domy, autá, majetok, stratili všetko, lebo nič iné nemali. Preto začali rabovať, lebo ich život je orientovaný na veci, majetok. Japoncom ostala česť, hrdosť, úcta... aj keď prišli o všetko. A hodnoty sa kradnúť z opustených domov nedajú, ani vyrabovať v obchode. Znamená to, že kresťanský Boh je výmysel? Nie. Pretože Veľkonočný kríž stojí vyššie ako vrchol vln tsunami. Vyššie, ako hrieb rádioaktívneho popola nad Hirošimou. Evanjelium totiž nie je dobrou správou pre spravodlivých, dobropovestných, čestných a dokonalých. Je pozvaním pre všetkých, ktorí nazreli do svojho srdca a uvideli tam pravdu o sebe – nikto neobstoí pred svätým Bohom. A tú má šancu uzrieť rovnako ten, kto sa prechádza v zlatých palácach Arabských šejkov, ako ten, kto hľadá svoj neexistujúci dom v Japonsku, alebo čerpá vodu z pivnice po nečakaných záplavách na Slovensku. Každý smie prísť k Bohu. Jedinou cestou však bol, je a navždy ostane ukrižovaný a zmŕtvychvstalý Ježiš Kristus. On je ten Baránok obetovaný za nás. ■

Použité zdroje:

Ravi Zacharias: *Deliver Us from Evil*.
Michael J. Murray: *Reason for the Hope Within*.
William Lane Craig: *Reasonable Faith*.

JUDAIZMUS

VERSUS

Judaizmus, alebo židovstvo je najstaršie, no počtom veriacich najmenešie spomedzi troch veľkých svetových monoteistických náboženstiev (judaizmus, kresťanstvo, islam). Dnes sa k nemu hlási asi 15 miliónov veriacich. Pre judaizmus je charakteristické, že jeho prívrženci sa považujú za členov jedného židovského národa, zatiaľ čo členovia iných náboženstiev sú spravidla príslušníkmi rozličných národov. Judaizmus preto býva nazývaný aj židovským náboženstvom a je veľmi úzko spätý s dejinami, kultúrou a tradíciou Židov.

G. Doré: Abrahám a traja anjeli, Biblia, Tours, 1866

VERSUS

KREŠŤANSTVO

Tému pripravil: ŠTEFAN MARKUŠ
Hustračné foto: ĽUBO BECHNÝ

Prečo o judaizme?

ŠTEFAN MARKUŠ

Ak si čitatelia Dialógu kladú otázku, prečo sa zaujímate o judaizmus, potom našou odpoveďou je presvedčenie, že náboženská prax judaizmu stála pri zrode našej kresťanskej viery. Sprievodcom v judaizme je objemný slovník, z ktorého pre základnú orientáciu vyberáme nasledovný zoznam:

Tóra hebrejský znamená „náuka.“ Predstavuje najsvätejšie texty judaizmu a obsahuje päť kníh Mojžišových. Je napísaná na zvitkoch pergamentu a číta sa pri bohoslužbách v synagóge. Tóra je záväznou doktrínou judaizmu.

Talmud je zbierkou komentárov kníh hebrejskej Biblie, ktorú v kresťanskej Biblii označujeme Starým zákonom.

Kabala, alebo židovská mystika je integrálnou súčasťou judaizmu. Kabala sa usiluje o „poznanie Boha“.

Micvot je súhrnom náboženských príkazov a zákazov. Je ich 613–248 pozitívnych prikázaní a 365 zákazov. Podľa Talmudu je počet zákazov odvodený od počtu dní solárneho roku a počet pozitívnych príkazov zase od počtu kostí v ľudskom tele.

Midraš je zbierkou rabínskych výkladov Tóry, resp. Talmudu.

Tanach je hebrejský názov Biblie. Obsahuje tri časti: Tóru, Prorocké knihy a Spisy. Je súborom 24 kníh, ktorú vznikali v priebehu 800 rokov. Počet 24 kníh odpovedá židovskej tradícii, ktorá za jednu knihu pokladá obe knihy Samuelove, spája obe knihy Kráľovské a za jednu knihu pokladá aj knihy Ezdráša a Nehemiáša. Dvanásť malých prorokov včleňuje takisto do jednej knihy (tzv. Trej asar). Spisy obsahujú Žalmy, Príslovia, Jób, Veľpieseň, Kohelet, Rút, Náreky, Ester, Daniel a dve knihy kroník. Tanach tak obsahuje 5 kníh Tóry, 8 kníh prorockých a jedenásť kníh Spisov. 39 kníh Starého zákona Tanach spája do 24 kníh.

Judaizmus je však oveľa viac ako učenie Tanachu. Židia nazývajú Tóru aj „Zákom pravdy“. Napriek tomu pravda v judaizme nie je najvyššia etická hodnota. Ako tomu máme rozumieť? O vysvetlenie pre Nežidov sa pokúsil britský vrchný rabín (Jonathan Sacks: *O svobode a náboženstve*, P3K 2008) v eseji „Mi-

losrdná lož“, ktorú v skrátenej forme pre zaujímavosť uvieme:

Je dovolené klamať? Čo, keď na dvere zaklope vrah a jeho obeť sa ukrýva v byte? Máte morálnu povinnosť povedať pravdu, keď sa vás pýta: „Je tu?“ Immanuel Kant tvrdí, že áno. Judaizmus ale hovorí „nie“. V záujme zachránky života je dovolené klamať a podobne je dovolené klamať v záujme zachovania mieru.

Rabíni odvodili toto pravidlo z dvoch epizód Tóry: Praotec Jákob zomrel a bratia sa báli, že sa im Jozef bude chcieť pomstiť za to, že ho predali do otroctva. Preto vymysleli leš. Povedali Jozefovi: „Tvoj otec pred smrťou prikázal: Povedzte Jozefovi toto: Odpusť, prosím, svojim bratom prestúpenie a hriech, lebo spáchali na tebe zločin. Odpusť teda, služobníkom Boha tvojho otca to prestúpenie. Jozef sa nad ich odkazom rozplakal“ (Gn 5, 17).

Neexistuje nijaký dôkaz, že Jákob tento odkaz skutočne zanechal. Rabíni sa domnievajú, že bratia Jozefovi klamali a vyvodili, že klamať je dovolené, ak je to v záujme mieru.

V inom príbehu traja pútnici navštívili Abraháma a oznámili mu, že sa Sára do roka narodí dieťa. Sára sa usmiala a povedali si: „Teraz, keď som už stará, mám myslieť na rozkoš? Aj môj pán je starý.“ Hospodin sa opýtal Abraháma: „Prečo sa Sára smeje a myslí si: Či by som naozaj mohla porodiť, keď som zostarla?“ (Gn 18, 12-13). Hospodin sám taktne vynechal Sárinu poznámku o starom manželovi. Aj z tohto textu rabíni odvodili uvedené pravidlo. Mier je viac ako pravda.

Judaizmus teda neglorifikuje pravdu starovekých filozofov. V logike je výrok pravdivý alebo lživý. Neexistuje tretia možnosť. V judaizme oproti tomu má pravda viac tvári a nie je ľahko uchopiteľná. Na svadbe každý by mal hovoriť, že nevesta je krásna. Čo ale, keď nie je? Máme snáď na svadbe klamať? Nie, v manželových očiach je nevesta krásna.

Tak, aj toto je judaizmus.

Prečítajme pozorne, čo o téme hovoria naši teológovia a kresťanský psychológ. ■

Židovstvo a kresťanstvo v Písme

Doc. ThDr. ĽUDOVÍT FAZEKAŠ
(Teológ a kazateľ CB)

Židovstvo vidí svoj začiatok v Abrahámovi, ktorý prišiel z Chaldejského Ur do Kanaánu. Dostal zaslúbenie, že tieto krajiny dostane do vlastníctva. Jeho potomstvo sa rozmnožilo v Egypte na národ, ktorý vyviedol Mojžiš späť do Kanaánu. Ďalšia etapa je židovské kráľovstvo, ktoré má svoj vrchol v Dávidovi (cca 1000 BC.). Jeho menom je označený aj budúci Pomazaný Mesiáš (Jer 33, 15). Časovo sa po Dávidovi kráľovstvo rozpadlo na severnú (Izrael) a južnú ríšu (Júda). Bolo to však jeho oslabenie, lebo nato nastalo asýrske zajatie pre severné (722) a babylonské zajatie pre južné kráľovstvo (586). Z neho sa Izraelci navrátili, ale nastali nové boje s egyptskými, sýrskymi a gréckymi panovníkmi. Po nich sa Palestína dostala pod zvrchovanosť Ríma (63 AC.), ktorý ustanovil Heródesa Veľkého za judského kráľa (37–4 AC.). Za jeho vlády sa narodil Ježiš.

Proroci

Ako vidno, izraelský národ žil v stálom napätí a bojoch o svoju politickú i náboženskú svojbytnosť, ktorá by bola v slobodnej a pokojnej zemi. Veľkou pomocou mu v tom boli jeho proroci, ktorí hovorili o obnovení izraelskej ríše: „*Hľa, panna počne a porodí syna a dá mu meno Emanuel*“ (Iz 7, 14). Dokonca o tej budúcnosti hovorí ako o minulosti: „*Lebo chlapec sa nám narodil, daný je nám syn, na jeho pleciach bude spočívať vláda a jeho meno bude Obdivuhodný radca, Božský hrdina (Mocný Boh), Večný otec, Knieža pokoja*“ (Iz 9, 5). Podobné výroky má aj Jeremiáš („...*Dávidov výhonok*“ 23, 5), Micheáš (5, 1) a Zachariáš prízvukuje jeho pokoru („*jazdí na oslovi*“ 9, 9). Podobným spôsobom hovoria o Pomazanom kráľovi aj básnické časti Písma. Boh ustanovil svojho kráľa na Sione, On je Bohom splodený Syn (Ž 2, 6n). „*Bude ma vzývať: Ty si môj Otec... Ustanovím ho za prvorođeného, za najvyššieho medzi kráľmi zeme... Naveky zachovám jeho rod*“ (Ž 89, 2nn). Je spoluvládcom Boha: „*Sed' po mojej pravici, kým nepoložím tvojich nepriateľov za podnožku tvojim nohám... Panuj uprostred svojich nepriateľov*“ (Ž 110, 1). Sú to veľké zaslúbenia, lebo tomu Pomazanému kráľovi má patriť celá zem, on „*vládne od mora k moru, od Rieky až po okraj zeme*“ (Ž 72, 8). Ako Syn Boží zakladá večnú dynastiu a vládu nad celou zemou.

Mesiáš – Kristus?

Splnenie týchto prorociev sa uskutočnilo v Mesiášovi Kristovi. Jeho matka bola tá Izaiášova panna, ktorá ho počala a ktorej sa ten chlapec narodil (Mt 1, 23). „*V jaskyniach na slame, ale nebo videlo tu jeho slávu*“ (Lk 2, 7–13n). Tento syn už ako 12-ročný nazýval Boha svojím Otcom (Lk 2, 49) a pri krste mu to Otec sám povedal (Lk 3, 22). Potom si začal povolávať za učeníkov prostých ľudí. Skláňal sa k biednym a postihnutým, uzdravoval ich choroby (Lk 17, 11nn) a daroval im aj chlieb (Mt 14, 13nn). Mal zmysel aj pre nepravoverných colníkov, padlých židov, ba aj pre kajúcich pohanov (Mt 10, 3. Lk 19, 2nn). V tom nebola jeho malosť,

ale veľkosť: „Učil ich totiž ako taký, čo má moc, a nie ako ich zákonníci“ (Mt 7, 29).

Na druhej strane stáli kňazi, zákonníci učiteľia a horliví farizeji (oddelenci). Postavili sa proti jeho učeniu, ktorým chcel Zákon priviesť k plnosti a nie zrušiť (Mt 5, 17nn). Najmä mu však vytýkali, že svojím uzdravovaním v sobotu ruší sobotu (Mk 3, 2nn. Lk 13, 14). Oni ju chápali formálne, takže nielen uzdravenie, ale aj vymŕvanie klasov (Mt 12, 1nn) a ďalšie považovali za prácu. Ježiš im však ukázal, že potom by sa muselo aj zabíjanie zvierat na obeť v sobotu (Mt 12, 5nn), vytiahnutie vlastného zvieraťa z jamy (Mt 12, 11), ba aj Dávidovo jedenie predkladaných chlebov (Mt 12, 3nn) považovať za prestúpenie Zákona. Ale za hlavné prestúpenie mali zákonníci to, že Ježiša učeníci považovali za Mesiáša (Mk 8, 29). K mesiášstvu sa na súde aj priznal (Mk 14, 61n). Tak ho vydali miestodržiteľovi Pilátovi, ktorý mu na kríž napísal jeho vinu: Kráľ Židov (Mk 15, 26). To bol však aj Ježišov titul!

Ježišova cirkev

Ježišova smrť a vzkriesenie tak bolo začiatkom jeho cirkvi, ktorú uviedol do života Svätý Duch na Turíce, keď sa k Ježišovi priznalo tisícich ľudí. Tento počet stúpil (Sk 4, 4), ale začalo sa aj židovské prenasledovanie s prvým martýrom, Štefanom. Prenasledovanie viedol ďalej Šavol – Pavol. Na ceste do Damašku ho ale Pán zastavil. Po obrátení uchýlil sa do rodného mesta Tarzu (Sk 9, 26nn), kde žil v ústraní istý čas. Medzitým sa dostala do behu aj misia medzi pohanmi. Pán musel Petrovi obrazne naznačiť, že nesmie o nikom – teda ani o pohanovi – hovoriť, že je poškvrnený alebo nečistý človek (Sk 10, 28). Vyhoval preto prosbe rímskeho stotníka Kornélia a prišiel do jeho domu v Cezárii. Pri jeho kázni zostúpil na pohanov Svätý Duch a Peter ich krstom prijal do cirkvi (Sk 10). Tento krok mu zazlievali ostatní apoštoli (obrezaní!), ale on sa odvolal na priamy Pánov pokyn, aby nenazýval nečistým to, čo Boh očistil (Sk 11, 9). Vedľa neho tí, ktorí sa rozprchli pri prenasledovaní Štefana, zašli do sýrskej Antiochie, kde uveril veľký počet ľudí. Barnabáš preto

z Tarzu priviedol Pavla do Antiochie, kde potom „po prvý raz učeníkov nazvali kresťanmi“ (Sk 11, 19–26).

Pokyn na misiu

V antiochejskom zbore dostal Pavol (a Barnabáš) od Pána pokyn pre pohanskú misiu (Sk 13, 1nn). Prvú cestu vykonali z Antiochie cez Cyprus do Pizídie (Antiochia) a Frýgie (Ikonion, Lystra, Derbe). Zvyčajne začínal Pavol svoju misiu kázňou v židovských synagógach (Sk 13, 4 atď.). Pavla a Barnabáša pohania potom prijali, ale židia ich vyhnali zo svojho územia (Sk 13, 50). Dokonca nahovorili pohanov, ktorí Pavla kameňovali, ale ten sa prebral k životu (Sk 14, 19nn). Druhú misijnú cestu urobil Pavol cez Tarsus a severné územia Galacie a Myzie do Atén a Korintu (Sk 17–18). Tretia cesta ho viedla do Efezu a niektorých gréckych miest (Sk 19–20). Po tomto misijnom účinkovaní sa vrátil Pavol do Jeruzalema, kde ho „bratia radostne privítali“ (Sk 21, 17), ale židia ho obvinili, že poškvŕňuje chrám a chceli ho zabiť. Pomohol mu rímsky vojenský veliteľ, ktorý ho však odvelil do Cezárey k miestodržiteľovi Felixovi. Ten ho poslal k cisárovi do Ríma, na „4. misijnú cestu“ (Sk 22–25).

Nedorozumenie

Musíme sa vrátiť k tomu, že po prvej misijnej ceste nastalo nedorozumenie medzi veriacimi židokresťanmi. Do antiochejského zboru prišli niektorí židokresťania z Jeruzalema a učili bratov: „*Ak sa nedáte obrezat podľa Mojžišovho predpisu, nemôžete byť spasení*“ (Sk 15, 1). Nastal medzi nimi a Pavlom spor, takže apoštoli museli zvolať snem a na ňom vec prebrať. Vznikla tam „veľká hádka“, ktorú však zakončil Peter: odvolal sa na to, že on je prvý, ktorý priviedol pohanov k viere. Zažil, že Boh neurobil medzi židmi a pohanmi žiadny rozdiel, ale z milosti vierou očistil ich srdcia (Sk 15, 7nn). Tak snem zamietol požiadavku obrezania pohanokresťanov, ale pridal k tomu dodatok, aby sa neobrezaní pohanokresťania „*zdržiavali mäsa obetovaného modlám, krvi, udusených zvierat a smilstva*“ (Sk 15, 29), čo malo umožniť pravdepodobne spoločnú Večeru Pánovu oboch skupín.

Židovské vojny

Zdá sa, že Mk 13 (14–23) sa týka židovskej vojny v r. 66–70. Židovskí povstalci zaviedli v Jeruzaleme hrôzovládú pod vedením Jána z Gišaly. Zavraždili aj, podľa nich neverného, najvyššieho kňaza a vo svätyni 8 tisíc Židov. Istého primitívneho človeka, menom Fani, ustanovili za veľkňaza. To bolo „znečistenie chrámu, znesväcujúca ohavnosť“. Preto židokresťania nemajú sa dať zviest falošným volaniam: „*Hľadte, tu je Mesiáš!*“ (13, 21). Je tu výzva, aby v čase krízy nehládali útočisko v meste, ale aby odišli preč (13, 15n). To potom aj poslúchli a zachránili sa v mestečku Pella, keď cisár Titus Jeruzalem s chrámom zbúral, obyvateľov zajal, časť popravil, ostatných dal do arén, kde mnohí zahynuli (r. 70). Židokresťania žili so súkmeňovcami, ale prišiel čas, keď sa s nimi museli rozísť. Zachraňuje nie chrám a politická moc, ale ukrižovaný Mesiáš. Židovstvo vyústilo do politického náboženstva a doplatilo na to! Učeníci nesmú odísť od ukrižovaného Krista

k politickému Mesiášovi! História hovorí, že za cisára Hadriána (132–135) nastala „druhá židovská vojna“ pod vedením Šimona Bar Kosiba, ktorého rabbi Aqiba označil za mesiáša, lebo bojoval proti kresťanom. Rímsky vojvodca Julius Severus povstanie potlačil (r. 135). Bar Kosiba zahynul, Jeruzalem bol premenovaný na Aelia Capitolina, na mieste chrámu vystavili svätyniu Jupiterovi, do mesta Židom zakázali vstúpiť. Nastalo druhé „rozptýlenie“, diaspora, ktorá trvala skoro dve tisícročia, kým v rokoch 1948–9 nebol vyhlásený štát Izrael.

Kto je Izrael?

Pohľad apoštolskej doby na židovstvo uzatvára Pavol v R 9–11. Má bolesť nad tým, že jeho súkmeňovci Ježiša zamietli. Príčina je v tom, že „*Izraelom nie sú všetci, ktorí sú z Izraela*“ (R 9, 6). Už pri Abrahámovi to bolo tak, že nie prvorodený, ale zaslúbený syn bol jeho dedičom (Mal 1, 2n). Princípom bol dôraz na milosť Boha a nie na výkon Izraela, ktorému nie je dopriate „*urobiť si zo svojich výkonov nárok proti Bohu*“ (J. B. Souček). Židia ešte sprísnilli Božie požiadavky do detailov a robili viac, ako Boh požadoval. Tým chceli dokázať, že nie sú rebeli, ale fenoméni, ktorých Boh musí požehnať. Boli chorí, no neprišli k Lekárovi, ktorý by im povedal: „Lež!“, ale sami si lekársky povedali: „Bež!“. Urobili tak fatálnu chybu. Prvý Žid, Abrahám, nesplodil Izáka na základe telesnej sily, ale na základe viery v Božie zaslúbenie. „*Božie deti nevznikajú ináč ako Izák. ...Telesnému potomstvu ako takému nezasľúbil Boh zhola nič*“ (P. Althaus). Keď prišiel Ježiš, doniesol túto milosť v tom, že telesnému človeku umožnil narodiť sa „znova“, či „zhora“ (Jn 3,...). Židia sa však nepovažovali za „telesných“, ale za „vyvolených“, lebo sa odvolávali na Mojžišov Zákon, hoci „*cieľom Zákona je Kristus, aby spravodlivosť dosiahol každý, kto verí*“ (R 10, 4). Nedávali pozor ani na Mojžiša, ktorý im na konci života zdôrazňoval: „*Nemysli si, že pre tvoju spravodlivosť tá Hospodín priviedol zaujať túto krajinu... Preto si obrežte svoje neobrezané srdce, ...veď Hospodín neberie ohľad na osobu*“ (5M 10, 16n). A tak horliví Židia Lekára zavrhlí, lebo chceli „bežať“ a nie „ležať“, ale upadli do choroby. Božia Prozreteľnosť však spôsobila to, že práve ich zamietnutím Mesiáša jeho lekárstvo pomohlo iným. „*Ich pokleskom sa dostalo spasenie pohanom*“ (11, 11a). Pritom Pavol, ako apoštol pohanov, sa usiloval vyvolať žiarlivosť (aby predbehli pohanov) u svojich telesných súkmeňovcov a zachrániť niektorých z nich (11, 13n). (Toto robia dnes – zdá sa – tzv. „mesiášski Židia“ v Izraeli). Pre budúcnosť má Pavol videnie, že „*keď vojde plnosť pohanov, tak bude celý Izrael spasený*“ (11, 26n). Izrael nie je zavrhnutý: „*Boh neželie* (t. j. neukončil, nevzal späť) *dary svojej milosti a svojho povolania*“ (11, 29). Neznamená to, že Izrael je naďalej Božím ľudom vedľa cirkvi a že teda sú to dva „Božie národy“ – cirkev a Izrael. Ide o „dary milosti“, t. j. Boh nezavrel dvere milosti, ale Izrael musí vstúpiť do priestoru milosti a Krista prijať. „*Boh zavrel všetkých do neposlušnosti, aby sa nad všetkými zamiloval*“ (11, 32). Pravý Izrael je ten, ktorý prijíma Bohom poslaného Mesiáša a jeho kráľovstvo prvotne nenahrádza politickou ríšou. ■

Božie vyvolenie a spása

PAVOL BOMBA

(Autor je kazateľom CB vo Vranove n. Topľou.)

Stalo sa už takmer tradíciou v niektorých kruhoch evanjelických denominácií, našu nevynímajúc, vyzdvihovať dôležitosť izraelskej problematiky v novej dobe a spolu s tým presadzovať ideu výnimočného postavenia súčasných Židov pred Bohom oproti ostatným národom. Tento trend vytvára rôzne postoje a klímu, no predovšetkým vyhracuje základnú otázku: Zaručuje Židom dominantné miesto v pôvodnom Božom diele spásy nejaké nadčasové spásne výhody?

Podľa niektorých zrejme áno. Argumentácia obvykle vychádza z Božích zaslúbení o „návrate“, „zhromaždení“ a „záchrane“ Izraelcov. Je však otázne, nakoľko sa prislúchajúce texty vykladajú a interpretujú správne. Nemožno k nim totiž pristupovať jednostranne, v zaujatej pozitívnosti, bez rozlišovania Božieho súdu

vyplývajú z Božej lásky, chcenia a cítenia, nie z vyvolenia pochádzajúceho nároku. Vyvolenie nezaručovalo u vyvoleného automaticky aj poznanie Boha, jeho zámerov s ním a vzájomný láskyplný vzťah. Nikdy ono samotné nerozhodovalo o obľube u Boha a o vzťahnuteľnosti Božích zaslúbení, ale abrahámovská viera

Oficiálne židovstvo

si podkopalo svoj najvlastnejší dôvod.

a milosti v účele návratu, bez rešpektovania biblicko-historických kontextov rozptýlenia a zhromaždenia a hlavne v prehliadaní kľúčovej súčasti ich záchrany a obnovy – pokánia a zmeny srdca (Ez 36, 24–33). Ono zahŕňa postoj, ktorý nielen spásne berie Božiu milosť, ale jej aj spásne rozumie.

Tu sa dostávame k základnému východisku pochoopenia vzťahu vyvolenia a spásy:

1. Vyvolenie nie je zo zásluh,
2. Vyvolenie nevytvára zásluhu.

Predovšetkým toto sa mal Boží ľud naučiť z častých hriechov, trestov a odpustení, ak mal byť efektívnym nástrojom Božieho použitia. No nikdy sa nenaučil. V tom bol, je a vždy bude najväčší problém Židov, no vyzerá, že aj prožidovsky naklonených kresťanov. Títo s prvým aspektom nemajú problém, s druhým však áno, niekedy ho vôbec nerešpektujú. Celým Písmom a dejinami Izraela sa ako výstražná niť tiahne fakt, že Boží ochranný prístup k Izraelu ako k vlastnej zrenici

a poslušnosť (R 4, 1–16). Nikdy nie zjavné znaky pri človeku, ale vnútorné (R 2, 28–29). Ak by sme toto spochybnili, ako potom vysvetlíme, že viac ako štyritisícročný vzťah Boha so Židmi je v drvivo prevažujúcej miere vzťah s nepoznajúcimi a blúdiacimi ľuďmi? Preto Ježišov žalostný výrok nad Jeruzalemom (Mt 23, 37) hádam najlepšie dokladá, že všetky jeho a Božie snahy o *zhromaždenie* svojho ľudu sa vo svojej podstate netýkali fyzickej stránky zhromaždenia, ale že boli úsilím o privedenie k Bohu a o poznanie Boha. Žiaľ, Židia Božím slovám o svojom zhromaždení, návrate a obnove rozumeli a dodnes rozumejú telesne.

O vyvolenosti

Nebudme tými, ktorí im v tom pomáhajú. Ak máme byť súčasným Židom naozaj na úžitok, prvé, na čo by sme sa, podľa mňa, mali zamerať je, aby sme z časti Pavlovho učenia o nezavrnutí, ale znovuvstípení vylomených vetiev nevytvárali (čo sa často robí) koncept, ktorý vo vyvolení vidí „**tvorcu zásluh**“ a z neho vyplývajúce privilégium spásy. *Prirodzené* vetvy oli-

vy majú prednosť pred *planými*, implantovanými (R 11, 24). V danom porozumení z vyvolenia vyplývajú pre Boha isté „nutnosti“ prístupu k vyvoleným. *Nesmie* stratiť svoj ľud, lebo ho vyvolil, *musí* s ním jednať „v rukavičkách“. Vyvolení majú tak pred Bohom náskok. Ak sa do takto nastaveného chápania primieša ešte argument Božej vernosti a zmluvy, vznikne veľmi skreslený obraz Božieho vzťahu k vyvoleným, v ktorom záväzky zo strany človeka sú v skutku odsúdené len na svoj formálny význam. Treba zdôrazniť, že uvedená štylizácia a výpovedná sila konceptu sú skryté, čo ho robí o to nebezpečnejším, preto mu musíme povedať radikálne NIE! Ak sa Boh priznával a priznáva k svojmu ľudu, tak nie z vyvolenia vyplývajúcej nutnosti, či nároku, ale z lásky a preto, lebo tak chce. Áno, pamätá na svoj ľud a má to nesmiernu hĺbku a dosahy, avšak jeho obnovujúca milosť nevylučuje platnosť zásadnej podmienky znovuvštiepenia: „*ak nezostanú v nevere*“ (R 11, 23). Nemôže byť niekto Abrahámovým potomkom a dedičom podľa Božích zaslúbení, pokiaľ nie je v Kristovi (G 3, 29). Bez ohľadu na to, čo Boh cíti k Židom novej doby, zoči-voči novozmluvným spásnym požiadavkám sú v úplne rovnakej pozícii so všetkými ostatnými národmi európanov, aziatov, černochoch. V krajnom prípade (pri nevere všetkých ľudí) Boh môže vytvoriť „svoj ľud“ dokonca z kameňov (Mt 3, 9).

O zvýhodňovaní

S uvedenými skutočnosťami ostro kontrastujú predstavy o zvýhodňujúcom Božom metri pre Židov, o národe a štáte, okolo ktorých sa ako pupka točí všetko svetové a duchovné dianie a ktoré preto zasluhujú

prvoradú pozornosť všetkých. Tu treba otvorene povedať niečo, čo možno vyznie tvrdo, ale o čom implicitne svedčí Biblia i dejiny: oficiálne židovstvo, o ktorom nik nepochybuje, že má začiatok v Bohu, vykryštalizovalo do jedného z najnezmyslenejších náboženstiev sveta, keďže si podkopalo svoj najvlastnejší dôvod. Autentické *Božie* sa pre jeho stúpcov stalo prostriedkom presadenia vulgárne *ľudského*, ktoré kulminovalo odmietnutím Toho, ktorého Boh určil za centrum i vrchol svojho jednanie s nimi, čím si, takpovediac „zjedli“ aj svojho Boha. Mimochodom, nech nám slúži pre opatrné závery, že k rovnakému výsledku, i keď vlastnou cestou, dospeli aj oficiálni kresťania, o ktorých niet pochyb, že majú začiatok v Kristovi. Má sa azda preto aj im dnes podsúvať zvýhodňujúca pozícia pred Bohom?

Proti predpokladu, že Boh miluje súčasných ortodoxných Židov špeciálnou láskou, sa nedá nič namietť, podobne ako nemožno niekomu vyvrátiť domnienku, že sa špeciálne hnevá na presvedčených ateistov. Daný predpoklad býva najčastejšie živý pochopiteľným ľudským súcitom s národom, ktorý si toho počas celých svojich dejín vytrpel viac než dosť, a to nielen z titulu oprávnených Božích trestov, ale aj ľudskej zvrátenosti a zloby. Je však nesprávne zahmlievať týmto predpokladom jednoznačné novozmluvné kritériá spásy a pod ich váhou prinajmenšom trúfalé vyvodzovať z neho protekčný vzťah Boha k Židom. Ten je skôr ľudským chcením, výrazom humanizmu, empatie a preto by sa preň nemala nasilu vynucovať biblická podpora. Potom napadáme základný princíp nestrannosti evanjelia, čím znehodnocujeme jeho význam pre nás samých a ostatných. ■

Najhlbšie vidím nenávisť

EMIL KOMÁRIK

(Autor je vysokoškolským učiteľom.)

Keď cestujem po Slovensku a prídem do mesta, kde som ešte nebol, pokiaľ je to len trochu možné, rád sa zastavím na miestnom cintoríne. Je to taká dejepisná galéria. Tam spoznáte, ktoré rodiny žijú v meste dlho, ktorí sú prišielci, ktorí sú bohatí, ktorí významní, ktorí katolíci, ktorí evanjelici a ktorí bezverci.

Na okrajoch cintorínov sa občas stretávam so zvyškami náhrobných kameňov, na ktorých sú nápisy v nečitateľnom písme. Veľmi často sú zanedbané, pováľané a sem-tam aj pokreslené hákovými krížmi a nápismi plnými nenávisť. Vždy, keď sa stretnem s týmito pomníkmi, keď stojím pri hroboch ľudí, ktorých mená už nikto nepozná a pri ktorých sa nikto nepristaví, je mi tak trochu úzko a chytá ma des. Lebo si uvedomujem, že toto sú pamätníky nenávisťi, ktorá v našom národe žije ešte stále, že sú to pomníky neolútovaného hriechu a bojím sa, že zostávajú aj viditeľným znamením prekliatia, ktoré stíha môj národ a bude ho stíhať ešte dlho v budúcnosti, ak nebude robiť pokánie. Lebo kedysi dávno, stalo sa slovo Božie k mužovi menom Abrahám a znelo: „*Žehnať budem tých, čo teba žehnajú a preklajem tých, čo teba zlorečia.*“ A jeho potomkom rozptýleným do všetkých končín zeme znelo slovo proroka: „*Kto sa dotýka vás, dotýka sa zrenice môjho oka.*“ A bojím sa, že my sme sa dotkli zrenice Božieho oka, a ešte stále sa dotýkame a myslíme si, že nám to prejde. Lenže všetci poznáme aj iný citát z Knihy kníh: „*Nemýľte sa, z Boha si nikto nebude robiť psinu.*“

O civilizáciach

Zvláštne hroby lemuujú okraje našich cintorínov. Kedysi, keď sa nemecký cisár pýtal kancelára Bismarcka, či vie uviesť aspoň jeden dôkaz, že Boh existuje, jeho odpoveď znela: „Iste, Veličenstvo, Židia“.

Mal som pred časom príležitosť hrať na počítači takú hru, čo sa volala „Civilizácia“. Na rozdiel od hier, ktorých zmyslom je pozabíjať čo najviac nepriateľov, v tejto hre sa skôr tvorí. Budujú sa mestá, v mestách sa buduje hospodárstvo, investuje sa do vedy alebo do prepychu, stavajú sa divy sveta, vynaliezajú sa civilizačné pokroky a robia sa zemepisné objavy. Aj sa občas musí bojovať, ak vás prepadnú, alebo ak si chcete zväčšiť územie na úkor iných civilizácií. Ak sa dosť nesnažíte rozvíjať všetky stránky života, hospodársku, vojenskú i duchovnú stane sa to, čo sa musí stať, že iná civilizácia zosilnie a porazí vás a iba v zemi zostanú po vašej civilizácii pozostatky pre archeológov budúcnosti.

Civilizácia nie je len hra, civilizácia, to sú aj dejiny ľudstva. Dejiny, v ktorých jedny národy zmocnejú, stanú sa mocnými a slávnymi, podmaňujú si druhých, slabších a menej úspešných a po čase samy zoslabnú a stanú sa korisťou silnejších. Na úsvite dejín bola medzi riekami Eufrat a Tigris taká civilizácia, ktorá si hovorila Sumeri. Iná mocná civilizácia, Egyptská, sa zrodila na brehoch rieky Níl. Kdesi v Indii bola v tom istom čase taká divná civilizácia, hovorí sa jej Harappská, čo hneď na začiatku vymyslela pohodlný spôsob života a potom už tisíc rokov nevymyslela nič. Po Su-

meroch sa časom zľahla zem a na ich území povstala civilizácia asýrska, akkadská a babylonská.

Na území od Nílu po Eufrat sa tisíce rokov stretávali, potýkali, pobíjali navzájom a zase sa rozmáhali desiatky mocných a ešte mocnejších národov, až napokon prišiel veľký kráľ Kýros, ktorý to všetko zrovnal do jednej svetovej ríše, ktorú potom onedlho úspešne zlikvidoval Alexander Veľký, aby si ju na kúsky rozkrájali jeho generáli, ktorých potom zase zlikvidovali Rimania a tí si z ríše urobili provincie a centrum sveta presunuli z východu na západ.

Židia na obzore

Nuž a v tomto virvare dejín, kedysi pred štyritisíc rokmi, sa z mesta Úr vydala na sever jedna rodina. Osadili sa na území dnešného Turecka, v meste Cháran. Tam si jeden z nich zmyslel, že keď už urobiť za minulosťou hrubú čiaru, tak to treba urobiť dôkladne, pochytil teda, čo bolo jeho a podľho ďalej opäť na juh, ale tentoraz skôr na juhozápad než na juhovýchod. Takto nejako začínajú dejiny jednej z najzvláštnějších ľudských čeladi. Ani nie národa podľa našich kritérií, ani nie civilizácie, ale zvláštneho útvaru, ktorý si hovorí ľud. Každý z vás určite ten príbeh pozná. Je to príbeh Abraháma, jeho vyvolenia, jeho viery i pochybností, ako aj zvláštne zaslúbenie, že všetky národy zeme budú požehnané prostredníctvom jeho potomstva. Predstavte si, žeby ste žili v tej dobe niekedy okolo roku dvatisíc pred Kristom. Akú by ste dali šancu rodine o sedemdesiatich ľuďoch i so sluhami, že sa z nej stane

miliónový národ, ktorý vytvorí vlastné kráľovstvo, prežije všetky slávne ríše tej doby a mnoho takých, ktoré ešte ani neboli na mape, vydrží všetky vojny, všetky útlaky a prenasledovania, presťahovanie do cudzej krajiny, rozptýlenie po celom svete, že prežije štyritisíc rokov trvajúcu nenávisť a prenasledovanie. A jednoducho bude i po štyritisíc rokoch. Nijaký rozumne zmýšľajúci človek by na takúto perspektívu nestavil ani onú povestnú zlamanú grešľu. A vidíte, pred dvesto rokmi už skoro nikto v Európe neveril, že voľakedy vôbec bola niekde nejaká Babylonská či Asýrska ríša, o Sumeroch či Chetitoch ani nehovoriac. Boli to už iba mená v Biblii, ale Židia tu boli stále, sú i dnes a budú do konca sveta. Na tom nič nezmení ani náš obdiv, ani naša nenávisť. Vôbec si nemyslím, že Židia sú nejakí mimoriadni ľudia, som presvedčený, že majú rovnaké chyby i prednosti ako všetci ostatní a že aj oni majú svoje problémy vo vzťahu k božiemu príkazu pre život v diaspore: „*Hľadajte pokoj mesta, do ktorého prídete, lebo v jeho pokoji bude i váš pokoj*“, ale vyvolenie Abraháma a jeho potomstva je neodvolateľné, je božou pečatou na tomto ľude a on býva medzi všetkými národmi sveta, aj na to, aby sa hriechy národov stali zjavnými, aby sme si nenahovárali, že my sme najlepší, že my sme bez viny.

A tak ešte stále je pravda, že krv šesťdesiatich tisícov našich bratov volá k Bohu zo zeme a žaluje na našich otcov, ale hákové kríže na pomníkoch, tie už obžalávajú pred Bohom našu generáciu z tej istej nenávisť. ■

JÁN RYBÁRIK

(29. 1. 1906–20. 3. 1997)

Pripravil: JOZEF UHLÍK

Úryvok z piesňovej tvorby Jána Rybárika

Ó, Svätým duchom naplň nás,
Ty veľký Bože sám,
nech vidí aj dnes ľudstvo zas
tej Tvojej lásky plam.

Ó, zošli Ducha tichosti,
daj svetlo spasenia
a Ducha pravdy, milosti,
stvor nové stvorenia!

Ó, Jezu, v Slova Božieho
veď hlbiny vždy nás,
by jasne Ducha Svätého
sme čuli mocný hlas!

Detstvo

Publicista, autor duchovných piesní a prekladateľ náboženskej literatúry Ján Rybárik sa narodil 29. januára 1906 v Obišovciach na východnom Slovensku. Otec Juraj odišiel do Ameriky ešte pred synovým narodením a o svoju rodinu stratil akýkoľvek záujem. Zmenil si meno na George Fisher a znovu sa oženil. Matka vychovávala syna v náročných podmienkach úplne sama. V tom čase v blízkom Trebejove evanjelizačne pôsobil Ján Liška, ktorý sa vrátil z Ameriky s „novou vierou“. Celá dedina bola zasiahnutá jeho zvestou evanjelia. A neskôr oheň prebudenia preskočil aj do blízkych Obišovciach. Pribúdali ľudia, ktorí začali brať Božie slovo vážne. Bolo potrebné zabezpečiť ich ďalší duchovný rast. A tak v roku 1900 navštívila Trebejov Kristína Royová s Jánom Chorvátom a obec začali navštevovať evanjelista Gemera a Novohradu Júlia Manicová-Fajrová, misionári a kolportéri Ján a Michal Roháčkovci, Samuel Činčurák a iní pracovníci vnútromisiijného a abstinentského spolku Modrý kríž (MK) zo Starej Turej. Pretože duchovná práca medzi Slovákami bola v Uhorsku považovaná za protištátnu činnosť a násilne potlačovaná, bolo treba jej dať pred úradmi oficiálny rámec.

Modrý kríž

V roku 1910 preto v Trebejove vznikla odbočka MK. Veriaci ľudia sa stretávali po domoch k čítaniu Božieho slova a modlitbám. Jánova matka prijala Pána Ježiša Krista v takomto zhromaždení a začala tam vodiť aj svojho syna. Po prvej svetovej vojne sa v Obišovciach konala prvá konferencia MK na východnom Slovensku. Ján Rybárik teda vyrastal a duchovne sa formoval v prebudeneckom prostredí tohto spolku. Už ako mladík sa stal jeho členom. Mal veľký záujem o hudbu a tak sa sám naučil hrať na harmóniu, ktoré mal spolok v Obišovciach k dispozícii. Neskôr začal doprevádzať aj spev počas zhromaždení. Napriek ťažkým rodinným a sociálnym pomeroch v roku 1927 zmaturoval na vyššej priemyselnej strojníckej škole v Košiciach. Počas štúdia v Košiciach býval v rodine kolportéra MK Michala Roháčka a tu sa naučil hrať aj na husle. Oženil s Kristínou Krúpovou zo Starej Turej, s ktorou mali štyri deti.

Bratislava

Po Viedenskej arbitráži v roku 1938 Košice okupovalo Maďarsko a rodina sa presťahovala do Bratislavy, kde Ján Rybárik pracoval na Ministerstve dopravy. V Bratislave sa zapojil do práce odbočky MK ako kantor, slúžil výkladmi Božieho slova a podieľal sa na tvorbe duchovných piesní. V roku 1943 zostavil spolu s Jánom Rosenbergerom-Rosom spevník *Nová pieseň*, v ktorom mal 14 vlastných a preložených textov piesní. Jeho piesne a preklady sú aj v súčasnom *Kresťanskom spevníku* Cirkvi bratskej a v novom *Evanjelickom spevníku*. Prispieval do časopisov *Evanjelický posol*, *Cirkevné listy*, *Večernica a Cestou svetla*. Po skončení vojny sa vrátil do Košíc. V roku 1947 vydal životopis známeho amerického evanjelistu D. L. Moodyho. Preložil do slovenčiny viacero nemeckých spisov s duchovnou tematikou, ale jeho práce ostali iba v rukopisoch. V rokoch 1947–1951 redigoval časopis *Cestou svetla*.

Tesnou bránou

Po vydaní slovenského prekladu Biblie od Jozefa Roháčka začal už v roku 1937 vydávať biblické čítanie na každý deň – ročenku *Tesnou bránou*, v ktorej sa používal tento preklad. Štrnásť rokov, až do roku 1950, viedol okruh spolupracovníkov, ktorý zostavil hodnotné každodenné rozmyšľanie nad Božím slovom. Prispel do ročenky stovkami vlastných úvah a prekladov. Ďalšie vydávanie ročenky i časopisu *Cestou svetla* bolo násilne zastavené nastupujúcim komunistickým režimom. Noví mocipáni Jána Rybárika potrestali za kresťanské postoje a aktivity tým, že ho v rokoch 1951 až 1955 vyhodili z práce a musel ísť pracovať manuálne ako robotník. V roku 1949 spolu s manželkou založili spevokol v evanjelickom zbore v Obišovciach a stal sa spolu so svojím synom Danielom jeho dlhoročným dirigentom. Po dve volebné obdobia bol aj členom generálneho presbyterstva evanjelickej cirkvi na Slovensku.

Zdroj:

J. Potúček: *Ján Rybárik úvahy–spomienky–listy*, Bratislava 1996

J. Rybárik: *Vlastný životopis (rukopis)*

Cirkevné weby II.

GABRIEL GAJDOŠ

(Autor je kazateľom CB v Žiari nad Hronom a administrátorom webových stránok.)

V predchádzajúcom príspevku sme uviedli najčastejšie chyby vyskytujúce sa na weboch. Dnes si povieme o stratégii publikovania článkov. Vychádzame z tézy, že pokiaľ by sme vedeli nájsť akúkoľvek informáciu na jedno kliknutie, tak tento článok by nemusel byť napísaný.

Pre ilustráciu, v USA je viac ako tristotisíc cirkevných zborov a takmer pol milióna pastoračov. Väčšina z nich je na webe a pokiaľ tam zadáte do vyhľadávacieho slova cirkev, je možné, že sa stránka daného zboru ocitla niekde na stotisícich miestach. Tento neradosný fakt je však možné zmeniť. Na Slovensku je situácia úplne iná, napriek tomu sa vynakladajú nemalé prostriedky na zlepšenie pozície vo vyhľadávačoch. Naša cirkevná stránka totiž nie je o farbách, grafike a fotkách, ale o informáciách, ktoré chceme svetu povedať.

Z doterajších skúseností pri pohľadoch na naše webové stránky mám pocit, že svetu nemáme čo povedať a tomu zodpovedajú aj naše webové prezentácie. Veľmi často obmedzené len na vnútorné oznamy a rutinné informácie. Z prieskumu, ktorý som si spravil naprieč všetkými cirkevnými denomináciami, možno povedať iba o jednej, že vie, čo je sila internetovej komunikácie. Jej stránka, postavená na *Public relations* (PR), prináša niekoľkotisícovú mesačnú návštevnosť. Takže – nie je to márne venovať pozornosť webu, lebo ako vidno, svet hľadá kresťanské informácie, keď sú dobre odprezentované. Väčšina cirkvi sa zmohla zatiaľ iba na oznamovanie typu: biblická nebude o piatej, ale šiestej, staršovstvo prerokovalo..., mládež organizuje víkendovku na chate a pod.

Ako nás vidno?

Ľudia na internete v prvom rade hľadajú informácie. Tie, napríklad, vyhľadávač Google zbiera a prideluje jednotlivým stránkam hodnotu relevantnosti, takzvaný *Pagerang*. Pokiaľ je stránka prázdna, jej hodnota *pagerang* sa rovná nule. Ide o pomerne zložitý výpočet, závisiaci od frekvencie pribúdania článkov, počet odkazov smerujúcich na stránku, počet návštev a relevancia kľúčových slov a pod.

Čo vieme isto, že nezvyšuje *pagerang*, je grafika stránky, fotografie v galériách, nahrávky MP3 kázni, PDF súbory zborových časopisov a videá. Najvyššie možné hodnotenie je 10/10 a čím lepší *pagerang*, tým lepšia pozícia vo vyhľadávači.

Prieskum ukázal, že bežný *Pagerang* našich cirkevných stránok je 3/10. Od toho nižšie ohodnotenie 2/10 dosiahli stránky zborov Stará Turá, Nitra, Žilina a Prešov. Ešte nižšie hodnotenie 1/10 dosiahli Košice

a Hermanovce. Nulové hodnotenie mal náš Banskobystrický zborový web. Nečudo, veď na ňom takmer nič nezverejňujeme.

Český web cb.cz dosiahol hodnotenie 5/10 a bohatosť stránky je zrejmá na prvý pohľad. Príspevky z odborov, správy zo seniorátov, ordinačné práce, články a komentáre a pod. Našmu webu cb.sk toto všetko chýba, a preto hodnotenie Googlu je 4/10. Osamelá rubrika „*Studňa*“ to hodnotenie nemôže zvrátiť. Pomohlo by jej zavedenie rubriek pre cirkevné odbory, ako ODDM, EMO, študijný odbor, hudobný odbor a pod. (Pozn. Donedávna jej hodnota bola ešte nižšia 3/10, pravdepodobne pravidelným prispievaním sa jej rating zvýšil o jeden stupeň, alebo pomohlo, že ostatné zbory ju uviedli do svojich odkazov.)

Ako zlepšiť hodnotenie stránky

Ako sme povedali, hodnotu *pagerang* nezvyšujú súbory typu PDF, Word, MP3-kázne a fotogalérie, ale iba plnohodnotné články a počet odkazov smerujúcich na daný web. Ľudia sa budú na vašu stránku odkazovať vtedy, keď tam bude nejaký hodnotný článok. Napríklad, zjaví sa tam článok na vysvetlenie nešťastia v Japonsku vo svetle Biblie a hneď stúpne relevantnosť a návštevnosť webu. Ľudia hladujúci po informáciách si to nájdu a keď sa im to zapáči, keď ich to zaujme, budú to zverejňovať vo svojich odkazoch. Avšak toto by sme nemali robiť kvôli ratingom, ale preto, že máme ľuďom čo povedať. To, čo svetu zvestujeme, zistíme najlepšie tak, že sa pozrieme na svoj web.

Rada na koniec

Pokiaľ zbor vydáva vlastný časopis a uverejňuje ho na webe, mal by zmeniť štruktúru stránky. Prinajmenšom – neumiestňovať ho ako jeden súbor, ale každý článok publikovať osobitne. Na celocirkevných stránkach je dobre vytvoriť takzvanú „mediálnu miestnosť“, do ktorej by lokálne zbory umiestňovali svoje príspevky, ktoré sa zároveň prepoja so svojím webom. Výskumy hovoria, že mediálna miestnosť je prvým miestom, kam návštevník príde. Ak nenájde tento ústredný bod, možno ešte jeden-dvakrát klikne a potom odíde z domény. A na toto riešenie netreba ďalšie prostriedky, len trocha dobrej vôle. ■

BEZHraničná láska

ĽUBO BECHNÝ

Foto: AUTOR A ARCHÍV RODINY

S Peoung Suk Parkom som sa zoznámil, keď som začal svoju profesionálnu spoluprácu s automobilkou Kia. Konečne Kórejec, s ktorým sa dá porozumieť po slovensky, potešil som sa. Dokonca mu jeho kolegovia pre zjednodušenie „pridelili“ meno Vašek a rád zvykne žartovať, že je najvýchodnejší východniar. Jeho manželka Janka totiž pochádza zo Stropkova. Ale poďme pekne po poriadku.

Peoung Suk Park alias Vašek sa narodil v Južnej Kórei na ostrove Nam Hae v roku 1974. Vyrastal v rybárskej rodine, často chodieval s otcom na šíre more loviť ryby. Už ako chlapca ho lákali cudzie jazyky. Okrem povinnej angličtiny sa naučil po francúzsky, zaujímal sa o čínske písmo, ktoré je iné ako kórejské. Jeho túžba po svete ho v roku 1993 zaviedla do hlavného mesta Soul za štúdiom češtiny a bohemistiky. Neskôr, v rokoch 1994–1995, odišiel prehĺbiť svoje vedomosti priamo do Prahy na filozofickú fakultu Karlovej Univerzity. Po návrate do Soulu v roku 1998 dostal od slovenskej vlády štipendium na štúdium slovenčiny a histórie. Ešte predtým však doma prežil vážny osobný boj.

Z budhistu kresťan

Mestečko, odkiaľ pochádza, je prevažne budhistické, taktiež aj celá jeho rodina sú budhisti. Napriek tomu, že Južná Kórea prežila za posledné roky veľké prebudenie a je tu pomerne veľa kresťanov, vo Vaškovom rodisku, malom mestečku so štyrmi tisíckami obyvateľov ich bolo v čase jeho detstva ledva stopäťdesiat. Ale Pán Boh to tak chcel, že práve kamarát v susednom dome, s ktorým sa často hral, mu priniesol zvesť evanjelia a prvýkrát ho priviedol do zboru. Keď sa to dozvedeli rodičia, bolo zle a nasledoval prísny zákaz. To však Vaška neodradilo a pokračoval v návšteve presbyteriánskeho zboru tajne. V 14 rokoch prijal Pána Ježiša Krista ako svojho Spasiteľa a neskôr sa dal dokonca pokrstiť, za čo musel doma znášať nepríjemné dôsledky. Bratia ho chceli vylúčiť z rodiny. Veď zradil vieru predkov! Vašek spomína na toto obdobie ako na ťažké, plné konfliktov, ktoré neraz riešil útekmi z domu k svojmu kresťanskému priateľovi. Rodičia sa ho snažili prinútiť k tradičným budhistickým rituálom, čo však už viacej nedokázal stráviť. Ale Vaškovu vernosť Pán Boh požeňnal a v čase stredoškolských štúdií rodičia jeho kresťanskú vieru akceptovali. Dnes s radosťou spomína, ako počas vysokej školy prišiel na víkend domov a mama ho v nedeľu budila, aby nezaspal na kresťanské bohoslužby. Aký zážrak!

Náhodné zoznámenie

Vaškova manželka Janka sa narodila o 8350 km ďalej, vo východoslovenskom mestečku Stropkov, v katolíckej

rodine. Rodičia ju i jej dve sestry od malička viedli k viere. Zmaturovala na gymnáziu a neskôr začala študovať v Bratislave geológiu zhruba v tom istom čase, ako tu študoval Vašek. A tu, v strede Európy, v meste na Dunaji, sa stalo niečo, čo obom mladým ľuďom zmenilo životy. Na náhodné stretnutie na internáte v Mlynskej doline spomína Vašek s úsmevom: – Do internátnej izby vošla neznáma dievčina. Ja som ostal zarazený a zmohol som sa len na: Och! Bola to taká príjemná, naivná baba z východu. Aspoň tak mi vtedy pripadala. Krátke blond vlasy, v našich končinách neobvyklé. Neskôr som zistil, že je to veľmi dobrá osoba. Začali sa kamarátiť, chodili do zoologickej záhrady, na turistiku.

Viac ako priateľstvo

Vašek potreboval konverzovať, aby sa zdokonalil v slovenčine. Prechádzky do prírody, návšteva kina. – Cítil som, že je to už viac ako priateľstvo, a preto som ju požiadal o „frajerstvo“ – spomína dnes s úsmevom. Chcel s ňou vážne chodiť, ale dostalo sa mu odmietnutia. Raz, druhý raz. – Trochu som sa obávala, predsa len pochádzame z iných kultúr, nepoznali sme sa ešte až tak do hĺbky, nebola som si istá, či to Vašek myslí so mnou naozaj vážne – spomína dnes na tie chvíle Janka. Od prvého oslovenia po tretie ubehli takmer dva roky, keď Janka, obávajúc sa, že by to už mohol byť posledný pokus, odpovedala na Vaškovu otázku ÁNO! Stalo sa to 11. februára 2001, keď padlo toto slovíčko a naši priatelia začali spolu oficiálne chodiť. – To bol deň, keď sme sa stali „frajeri“ – hovorí nenapodobiteľnou slovenčinou Vašek a hudie mi na diktafón známu pesničku „Aj tak sme stále frajeri...“ Nebolo však ešte vyhrané. Viem si predstaviť Jankinho otecka, či ktoréhokoľvek slovenského otca, ako sa tvári po oznámení svojej dcéry, že má vážnu známosť s kórejským chlapcom.

Výsluch

Ešte keď boli len kamaráti, sa Jankinej mame ulútosť kórejského chlapca, aby nebol na Vianoce sám a v decembri 2000 ho pozvala do rodiny na návštevu ako spolužiaka svojej dcéry. Aby zažil slovenské Vianoce na východe Slovenska. Zvyky, tradície... To o čosi uľahčilo neskoršie oficiálne stretnutie na jar ďalšieho

roka. – Janina mama ma vzala samého do hornej izby, zavrela dvere, dívala sa mi uprene do očí a spýtala sa ma, či chcem skutočne naozaj vážne chodiť z jej dcérou, alebo či to len hrám – smeje sa dnes Vašek pri spomienke na dramatické chvíle. Svokor sa snažil zachovať pokoj, ale ako sa ukázalo neskôr, tiež mu nebolo všetko jedno. Po mame musel ďalší výsluch absolvovať ešte aj od mladšej Jankinej sestry.

Ekumenické manželstvo

Svoje vážne úmysly však dokázal, keď nakoniec Janku požiadal o ruku a keď obidvaja ukončili štúdium (Janka o rok skôr), zobrali sa. Práve v deň Jankiných narodením v máji 2006 sa konala v Stropkove svadba, ktorá v sebe spojila kultúru a tradície Východu – slovenského aj toho ďalekého. Mladí manželci sa rozhodli začať spoločný život v Žiline, kde Vašek prijal jednu z mnohých pracovných ponúk v automobilke Kia a kde sa neskôr našla práca aj pre Janku. Takisto v kórejskej firme, len pár krokov od Vaškovej. Zdalo sa, že im nič nechýba ku šťastiu, ale Pán Boh mal pre nich nachystanú ďalšiu skúšku.

Zázrak menom dieťa

Štyri roky sa márne pokúšali splodiť dieťa. Jedno lekárske vyšetrenie striedalo druhé. Lekári už nedávali nádej počať prirodzeným spôsobom a nahovárali ich na umelé oplodnenie. Hovorili im, že by to bol

zázrak, ak by sa im podarilo počať prirodzeným spôsobom. Ten zázrak sa stal! Pár dní po Novom roku 2011 prišla krásna SMS: Dobrý deň, volám sa Nathan Park. Narodil som sa dnes ráno. Nátan znamená – Boh daroval a ako hovoria, ich malý Nátanko je naozaj Boží dar. Ďakujú za neho doma na modlitbách i v nedeľu pri návšteve chrámu. Striedavo v katolíckom kostole, či na bohoslužbách v Cirkvi bratskej. V Žiline pôsobí aj kórejské kresťanské spoločenstvo, Vašek však dáva prednosť chvála v slovenčine.

Práca od vidím do nevidím

Práve teraz, keď sa ich rodinka rozrástla, by Janina potrebovala Vaškovu pomocnú ruku. To však nie je také jednoduché. V Kórei také niečo nie je zvykom. Zamestnávateľ si vyžaduje prácu od nevidím do nevidím, niekedy aj v sobotu a ne-

deľu, žena si musí doma poradiť sama. A to aj kórejský zamestnávateľ na Slovensku. Vašek by sa rád prispôbil našim pomerom a častejšie prišiel domov skôr, aby sa venoval rodine, v posledných rokoch sa mu to však podarilo málokedy. V Kórei je tiež zriedkavosťou zobrať si dovolenku, trvajúcu neprerušene dlhšie ako týždeň. Muži pracujú ťažko celý život a dôchodkový vek býva túžobne očakávaným časom na odpočinok a rozvíjanie osobných záujmov, ako je cestovanie či koníčky. Vašek so svojou výbornou a ojedinelou znalosťou slovenčiny je pravou rukou vedúcim pracovníkom spoločnosti Kia. Svojho času mal ponuky aj do diplomacie a neraz sprevádzal vysokých slovenských predstaviteľov pri štátnych návštevách Kórei. Len v okamihu narodenia jedného malého človečika všetko dostáva iný zmysel.

Rovná skala

Určite sa pýtate, čo sa v takej slovensko-kórejskej domácnosti varí. Pre Vaška je naša strava vraj príliš slaná, kórejská je zasa štiplavejšia. Parkovci jedia striedavo príborom a kovovými paličkami, ktoré sú typické práve pre kórejskú kuchyňu. Bryndzové halušky si Vašek zatiaľ, na rozdiel od kapustnice, neoblúbil. Pýtam sa, či je takýchto párov na Slovensku viac. Parkovci vedia len o jednom. Aj v Kórei žije málo zmiešaných párov. Americkí misionári, ktorí tam pôsobili, väčšinou prišli i odišli so svojimi manželkami.

Vašek napriek tomu, že u nás žije už pätnásť rokov a je „najvýchodnejší Východniar“, zatiaľ nezískal slovenské občianstvo, manželstvo by však mohlo tento proces urýchliť. Potom už bude Slovák „ako repa“. Alebo ako „skala“? Tak sa totiž prekladá jeho meno Peoung Suk – „rovná skala“.

Pri svojej poslednej návšteve Parkovcov pre potrebu dokončenia tohto článku som rodinku zastihol doma kompletnú. Malý Nátanko si už zopár týždňov zvyká na svojich rodičov a oni na neho. Na záver mi teda nezostáva nič iné ako im vyprosiť veľa Božieho požehnania a pevných síl prekonávať všetky prekážky, ktoré ich vzájomné súžitie môže priniesť.

*Prevzaté z časopisu
Evanjelický východ
2/2011*

VZÁCNY NARDOVÝ ČAS

ZUZANA GAVOROVÁ

(Autorka vlani ukončila magisterské štúdium na UKF v Nitre, je učiteľkou angličtiny a externou študentkou-doktorandkou v odbore etika. Venuje sa aj filozofii. Je členkou CB v Žiline.)

Žijeme v dobe poznačenej individualizmom, v ktorom pragmatizmus (aby to fungovalo) a utilitarizmus (aby vznikol užitek) zasahuje nielen sekulárnu, no aj kresťanskú spoločnosť. Mnohí z nás si to ani neuvedomujú, no riadia sa princípom užitočnosti, ktorý nám káže urobiť všetko tak, aby sme spôsobili čo najväčšie dobro a dosiahli čo najväčší úžitok. V tom lepšom prípade tak, aby sme zaznamenali čo najväčšie blaho pre čo najväčší počet ľudí.

Utilitarizmus rovnako vychádza z predstavy, že cieľom ľudského snaženia by malo byť šťastie, pričom to najväčšie šťastie znamená dosiahnuť maximálne množstvo šťastia pre maximálne množstvo ľudí. Je pravdou, že utilitarizmus vo svojom princípe nie je namierený proti kresťanstvu a rozvíja celkom zaujímavé myšlienky, z ktorých by sme mohli čerpať, keďže to dobré nechceme egoisticky pre seba, no najmä pre svojich blízkych, ktorými by mali byť všetci ľudia. To podporuje aj fakt, že v utilitarizme sú veľmi dôležité motívy konania. Jeden z vedúcich predstaviteľov utilitarizmu, John Stuart Mill, dokonca akceptuje úsilie ľudí slúžiť druhým tak, že sa absolútne obetujú za najvyšší princíp časti biblického verša: „*Milovať blížneho svojho ako seba samého*“. Kde však zostáva prvá a najdôležitejšia časť, z ktorej by tá druhá mala prirodzene vyplynúť? „*Milovať budeš Pána, svojho Boha, celým svojím srdcom, celou svojou dušou a celou svojou myslou*.“ (Mt 22, 38–39). Nejde skôr o humanistickú snahu, ktorá by s kresťanstvom mala mať len málo, alebo nič spoločné?

Porovnanie

Ako obстоjí takýto koncept vzhľadom na posolstvo Pisma? Porovnajme zásady utilitarizmu s kresťanskými princípmi na príbehu ženy, ktorá Ježiša pomazala v Betánii pred jeho ukrižovaním hneď po tom, ako predpovedal svoje blízke utrpenie. Príbeh nachádzame v Matúševom evanjeliu v 26. kapitole a rovnako aj v Markovom evanjeliu v 14. kapitole. Prejav utilitarizmu a zároveň problém u učeníkov nastáva vtedy, keď žena rozbije alabastrovú nádobu s drahou masťou, aby pomazala Ježišovu hlavu. Bola to vzácna masť z nardu. Čistý nard bol totiž používaný na špeciálne účely slávnostných pobožností. V súlade s utilitaristickým konceptom, učenici správne poznamenali, že by boli omnoho radšej, keby masť mohli predať a zisk

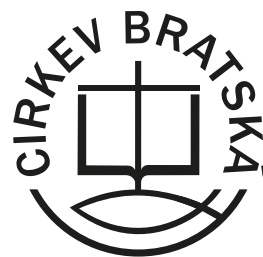
rozdeliť a rozdať chudobným. V tomto prípade však bolo omnoho dôležitejšie uctiť si Ježiša práve takýmto spôsobom, pretože každý kráľ musel byť pred korunáciou pomazaný. V prípade Pána Ježiša išlo rovnako o pomazanie ako o prípravu jeho tela na pohreb. Napriek krutosti, ktorú toto konanie predzvestuje, ide o čin lásky a oddanosti, keďže žena vedela, že jej kráľ musí umrieť a na rozdiel od učeníkov pochopila zmysel evanjelia. Učeníci to však videli ako stratu... možno stratu zdroja zisku, financií, stratu príležitosti pomôcť chudobným. Ježišova odpoveď a podpora konania ženy však nenaznačovala, že by podceňoval význam starostlivosti o chudobných. Vyjadruje však, že určitý skutok dobročinnosti môže byť čoskoro celkom zabudnutý, no to, čo žena urobila sa nikdy nezabudne a bude sa šíriť spolu s evanjeliom. Pán Ježiš svojou vertikálou skrížil horizontálne utilitaristické úvahy učeníkov. Ako povedal, chudobní budú na svete vždy a budú príležitosti ako im pomôcť, no spôsob, ako by mohli učenici preukázať Ježišovi úctu a lásku, už nemusí prísť, pretože od nich čoskoro odíde.

Treba sa aj zastaviť

Aj my sa niekedy schovávame za svoje povinnosti, aj keď sú väčšinou veľmi potrebné a cenné. Tak ako Marta a Mária máme aj počas Veľkonočných sviatkov príliš veľa starostí s prípravami, upravením, varením, obsluhou a najväčšou starostou je, či si susedia všimnú, že sme nestihli vyumývať všetky okná. Nemajú však podobné problémy aj ľudia, ktorí neveria v Krista? Mnohokrát môžu mať svoje príbytky vystrojené dokonca lepšie, krajšie, môžu aj viac zarábať a tým pádom prostredníctvom charity prispievať chudobným viac peňazí. Pre kresťana je však potrebné na chvíľu sa zastaviť a uvedomiť si, že nie všetko musí byť perfektne pripravené a upravené. Omnoho dôležitejší je Ježiš a jeho odkaz – prežívanie toho, čo pre nás pred mnohými rokmi vykonal a čo všetko musel ►

Z ROKOVANIA RADY CIRKVI BRATSKEJ

APRÍL 2011

Rada odporučí Konferencii CB po predordinačnom pohovore ordináciu Pierra van Vuurena.

Rada sa oboznámila so správou o vizitácii zboru v Bratislave.

Rada viedla rozhovor so zástupcami Základnej cirkevnej školy Narnia a Bilingválneho gymnázia C. S. Lewisa, ako aj správnej rady cirkevných škôl.

Rada rokovala so zástupcami Rady Bratskej jednoty baptistov o predmetoch spoločného záujmu, akými sú evanjelizácia, konferencie „*Máme čo zvestovať*“, aktivity na posilnenie kresťanských manželstiev a obsadzovanie kaplánskych miest v pastoračnej službe ozbrojených síl.

Rada rokovala so zástupcami staršovstva bratislavského zboru o zmene správcu zboru, za ktorého bol zvolený kazateľ Josef Sýkora, o perspektívach a podpore podvečerných bohoslužieb s cieľom vzniku sa-

mostatného zboru, ktorý by mal viesť kazateľ Daniel Pastirčák, o aktivitách staršovstva pri hľadaní ďalšieho kazateľa zboru na Cukrovej, o pozmeňujúcom návrhu staršovstva ku konferenčnému návrhu o riadiťovi kancelárie RCB a organizačnej príprave Spoločnej konferencie v máji.

Rada poverila tajomníka Ivana Markuša, aby 17. mája vykonal inštaláciu kazateľa Josefa Sýkora za správcu zboru v Bratislave.

Rada zobrala na vedomie prípravu bulletinu na Konferenciu CB v Bratislave 20. mája.

Rada hovorila o situácii v zboroch (Michalovce, Stará Turá, Nitra), ktoré hľadajú kazateľov.

Rada odsúhlasila vysporiadanie vlastníckych práv pozemku pod zborovým domom CB v Starej Turej.

Zapísal: Ján Henžel

vytrpieť a obetovať. Tým nemám na mysli len hlbšiu analýzu Písma alebo sústredenie sa na službu, ktorú musíme počas sviatkov poctivo vykonávať, aj keď aj to sú bezpochyby veľmi dôležité a podstatné veci.

„Nardový“ čas

Čoraz častejšie sa nám však stáva, že popri povinnostiach zabúdame na to najdôležitejšie, čím je budovanie osobného vzťahu s Bohom a trávenie času výlučne a jedine s Ním. Chvilé stíšenia, modlitby, rozhovoru, zdieľania sa, otázok, snahy pochopiť ho a priblížiť sa mu čo najviac. Dovoľím si tvrdiť, že našou súčasťou najdrahšou nardovou masťou je fenomén, o ktorom sa nám bude vždy zdať, že ho máme nedostatok a ktorým mnohí ľudia nesmierne plynú. Ide o vzácny „nardový“ čas. Je samozrejmosťou, že veľkú časť z neho treba venovať iným, no človek, ktorý si nedokáže nájsť čas na osobný duchovný rast a sám nemá vysporiadaný vzťah s Bohom by nemohol naplno slúžiť ani druhým. Práve na Veľkú Noc by sme si mali obzvlášť pripomínať Kristovu obeť a posolstvo a mali by sme sa zamyslieť nad tým, či neplytváme svojím drahocenným „nardovým časom“ a či jeho dostatok venujeme práve Bohu aj napriek tomu, že iní by nám možno radili viac chodiť do práce a viac zarábať, aby sme svojej rodine, zboru a sprostredkovane aj ľudskému mohli dať čo najviac peňazí. Stálo by za po-

kus spýtať sa detí, či si viac vážia nové hračky alebo čas rodičov, ktorý trávia aktívne s nimi a ktorého je v súčasných domácnostiach omnoho menej ako kedysi. Okrem toho netreba zabúdať na fakt, že to, čo bolo ľuďmi nazvané „stratou“, pomenoval pán Ježiš „krásnou vecou“.

Aj keď skutok ženy v Betánii by bol z pohľadu pragmatikov a utilitaristov považovaný za maximálne neprakticky motivovaný a tým pádom necnostný, pán Ježiš ho právom nazval krásnym, pretože žena naplnila to najdôležitejšie, k čomu je človek povolaný: Milovala Boha celým svojím srdcom, celou svojou dušou a myslou a rozhodla sa mu to dať patrične najavo obeť týmto toho najcennejšieho, čo mala. Okrem iného, pokiaľ by sa dnešný utilitarista hlbšie zamyslel a začal analyzovať následky použitia drahej nardovej masti pre pomazanie kráľa pred ľudskou smrťou, ktorá znamená šancu mať večný život pre všetkých, zistil by, že išlo o prípravu na ten najužitočnejší čin v dejinách. Sprostredkovanie toho najlepšieho pre všetkých ľudí, ktorí tento skutok prijímajú a dovoľia, aby im ovplyvnil celý život. Ide o to najvyššie blaho pre najväčší počet ľudí! Takéto maximálne utilitaristické dôsledky sú však prístupné a zjavné iba tým, ktorí sú ochotní otvoriť nie filozofický, ekonomický a sociálny, ale duchovný pohľad. A ten páni Mill a Bentham nemali na mysli... ■

POTREBA CIRKVI A NÁBOŽENSTVA

ŠTEFAN MARKUŠ

Nevieme, či autori simulačného algoritmu sú veriaci, agnostici, alebo iba nezaujatí hľadači objektívnej pravdy. Zdá sa však, že ich teória nezohľadňuje postačujúcu podmienku pre existenciu cirkvi. Tá je vpísaná do jej zriaďovacej listiny: „Ty si Peter (*Skala*) a na tej skale si postavím cirkev a pekelné brány ju nepremôžu“ (Mt 16, 18). Túto premisu zatiaľ nikto nevyvrátil. Paradoxom inštitúcie cirkvi je, že nesústreduje svätcov a svätice. Je spoločenstvom hriešnikov, ktorí sú poznačení všetkými dôsledkami ľudskej porušnosti. Sme príslušníkmi organizácie, ktorá napriek jej božského pôvodu je poznačená nebezpečenstvom nejednoty, rozkladu a blúdenia. Navyše, cirkev od počiatku svojej existencie čelí vplyvu sekularizácie. Každá doba stavia hate, ktoré Kristova cirkev v dejinách prekonáva iba s ťažkosťami.

John Wesley kresťanstvo označil za „sociálne náboženstvo“ a zdôraznil, že ak sa stane „náboženstvom zahľadeným na seba samého“, potom sa svojvoľne zničí. Myslím si, že vyjadril hlbokú pravdu. Problém, ktorému sme vystavení, pri uvažovaní o zmysle a poslaní cirkvi, sa týka napätia medzi ideálom a realitou. Ideálna cirkev je vzdialeným cieľom, za ktorým sa ženieme. Cesty k nemu si upravujeme sami a veríme, že sme sa vydali správnym smerom. Realita, na druhej strane vypovedá o mravných zlyhaniach, pýche, nevere, nepokore, samolúbosti, sektárstve, budovaní vlastnej kariéry – lebo v spoločenstve kresťanov sú aj takí. Ani narcizmus a exhibicionizmus nie sú v cirkvi cudzími javmi. „Hriechy cirkvi“ rozkladajú spoločenstvo a možno nám uniká fakt, že fenomén pocitu dokonalej

Na konferencii Americkej fyzikálnej spoločnosti v Dallase (2011) odznel referát o matematickom modeli, ktorý umožňuje najstť súvislosť medzi počtom veriacich a motívmi, ktoré ich vedú k viere v Boha. Podľa výskumov, v deviatich krajinách sveta sú kresťanské cirkvi odsúdené k zániku. Vedci spomenuli Austráliu, Rakúsko, Kanadu, Českú republiku, Fínsko, Írsko, Holandsko, Nový Zéland a Švajčiarsko.

cirkvi môže výrazne prispievať ku skeptickej prognóze zániku cirkvi. „Boh nie je Bohom neporiadku, ale pokoja, ako vo všetkých zboroch svätých“ (1K 14, 33 – Roháček). Tieto varovné slová apoštola o poriadku v cirkvi sú poučné, no málo rešpektované. Všetci chceme realizovať svoje videnia a nedokážeme sa podvoliť pravidlám, ktoré zaviedla už apoštolská cirkev. Cirkev sa inštitucionalizovala a zaviedla inštitút podriadenosti. Nemôžeme jednoducho vyhlásiť, že Boh **áno**, ale inštitucionálna cirkev **nie**. Napätie medzi ideálom a realitou vnímame aj v Cirkvi bratskej na Slovensku. Rozpätia sa zväčšujú a nepoznáme účinné gravitačné mechanizmy, ktoré by odstredivé sily eliminovali. Nepochybne veríme, že cirkev je ojedinelým produktom histórie, súčasne však padáme do depresie pri pohľade na ňu. Nedbáme na zmeny okolo nás a konzervatívne riešenia sa nám zdajú jediným východiskom z krízy. A nemusí to byť tak. Zmŕtvychvstalý Ježiš, keď odchádzal k Otcovi, sa nelúčil s jednotlivcami, ale s kolektívom – budúcim jadrom cirkvi. Nepovedal „*choď teda*“, ale „*choďte teda*“ (Mt 28, 19). Bol to príkaz ku spoločenstvu s rôznymi darmi milosti, v ktorom nevládne jednotlivec, ale Ježiš Kristus, ktorý jediný stiera rozdiely medzi víziami ľudí. Cirkev má vrásky a na ich vyhladenie čakáme. Kto to má urobiť?

V máji bude na Slovensku sčítanie ľudu. Ak vyznačíme príslušnosť k svojej cirkvi, potom sa prihlasujeme aj k jej zlyhaniam. Preberáme zároveň aj zodpovednosť. Všetci preberáme zodpovednosť za stav lokálnej a celoslovenskej štruktúry cirkvi. Označme týmto vedomím na sčítacích hárkoch svoju príslušnosť! ■

DIALOG

MLADÝCH

04/2011, IV. ročník

EDITORIAL

Tento rok sme mali tú milosť stretnúť sa po 18. krát na KPM a nechať sa tvarovať Hospodinom. Konferencia pre pracovníkov s mládežou – už z jej názvu vyplýva, že je určená ľuďom, ktorí sú vedúci mládeže alebo súčasťou tímov, resp. vedúci skupiniek všetkých evanjelických cirkví na Slovensku.

Ako pracovníkov Kompasu je našou úprimnou túžbou hľadať, aké sú potreby mládežníckych vedúcich v tejto krajine. Pýtame sa, skúmame, hľadáme štrbiny a túžby konkrétnych ľudí a potom selektujeme relevantné globálne informácie, na základe ktorých volíme tému KPM.

Keď sme teda niekedy v októbri 2010 začali prvé prípravy na KPM 2011, úprimne sme sa pozerali, na čom naše služby stoja... Keby sme odkryli základy domu, čo by sme našli? Zatečené, vetché, o ktoré sa treba báť, alebo pevné, neotrasiteľné, hlboko postavené základy, ktoré obstoja... A tak sme začali premýšľať o Božom Slove a o tom, aká je realita toho, či je naozaj centrom, základom toho, na čom stavíme a čoho sa pridržame, takpovediac... zubami-nechtami.

Pozvali sme už na KPM známeho rečníka Dava Pattyho, ktorý je inšpirujúcim a hlbokým teológom, ktorý miluje Písmo a jeho láska je nákazlivá. Spolu s ním sme na tohtoročnom KPM mohli počuť aj Petra Hrubu, ktorý prakticky učil ako študovať Bibliu, ďalej to boli inšpiratívni rečníci ako evanjelický farár Marián Kaňuch, riaditeľ Biblickej školy v Martine Bohdan Hroboň alebo doc. Ľudovít Fazekáš. Každý z nich vložil do programu kus seba a svojej vášne pre Písmo, čo bolo neoceniteľné. Túžili sme po tom, aby vedúci mohli prísť, spočínúť pri Pánu Bohu a čerpať. Ísť vyššie ako dúfali, hlbšie ako si mysleli a pripravili sa tak na naozajstné hory, nie na pekný bezpečný výhľad z okna vlaku, keď mihnajú Tatry, ale na vysokohorský vzduch, laná, výstroj a dobrodružstvo. Skutočné skaly, ktorých sa treba držať zubami-nechtami, ak chceme ísť hore. A tak sme spolu odhadovali základy svojho domu a videli pravdu, na čom stojíme, na čom sme budovali celé roky.

za TCK a KPM–pripravný tím, **Maruška Kožlejová**
(programová riaditeľka)

fotky z KPM: M. Hrubová

redakčná rada: **Eva Myjavcová** (predsedníčka)
Juraj Institoris
Bohuslav Piatko

KONTAKTY:

vedúca redaktorka: **Eva Kianičková**
e-mail: kianickova.eva@gmail.com
mobil: **+421 903 822 042**

redakcia: **Jana Cabadajová**
Dalibor Beregszászi
Šimon Evin
Nad'a Máhriková

grafické spracovanie: **Nad'a Máhriková**

KOMENTUJTE témy z Dialógu aj z Dialógu mladých! Takisto, ak radi píšete **BLOGY**, alebo robíte **FOTKY**, neváhajte a ozvite sa nám, radi vám dáme priestor pre uverejnenie! Svoje reakcie a iné príspevky nám posielajte na:

kianickova.eva@gmail.com

Takisto sa môžete zapojiť do diskusie na:

www.mesacnikdialog.sk

Tešíme sa na ďalšiu spoluprácu :)

KPM 2011 drž sa zubami-nechtami

Duchovné dary (Štefan Evin)

Sme odkázaní na to, čo nám Boh dáva, akými duchovnými darmi nás obdarí, akými nás požehná.

Môžeme rozvinúť tri základné myšlienky o duchovných daroch v živote kresťana. Prvá – pastoračná hovorí o príbehu, keď zvieratká chceli vytvoriť školu, ale každé tam chcelo mať veci, ktoré vedelo a boli preň najdôležitejšie (vták lietanie, ryby plávanie). A tak sa do osnov dostalo všetko a výsledkom bolo to, že zvieratká nielenže nezvládli to, čo im nebolo blízke (zajac nepoletí), ale zmražili sa natoľko, že už nedokázali robiť ani to, čo vedeli predtým. Druhá myšlienka je praktického charakteru, zo života a hovorí o rade jedného staršieho kresťana: „Boh nám nedáva duchovné dary, aby sme si navzájom merali prestíž, ale aby sme si slúžili“. Poslednou je myšlienka teologická – nad všetkým je Duch,

ktorý udeľuje dary nie ako my chceme, ale ako chce on. Tieto dary si nekúpime ani nevynútime. Mali by sme prijať, čo nám Boh dáva, lebo on vie najlepšie prečo.

Nemali by sme ponížovať iných, pokiaľ máme pocit, že im niečo chýba a nemali by sme ponížovať seba, ak máme pocit, že niečo chýba nám. Služba podľa obdarovania je dôležitým atribútom toho, aby zbor rástol a rozvíjal sa. Boh je trojjediný a tiež dimenzie jeho vnímania a služieb sú tri. Môžeme si ich zobrazit prostredníctvom fa-

rieb a nazvať ich trinitárnym kompasom. Slúžia na zorientovanie sa v živote podľa trojfarebného Božieho zjavenia. Duchovné dary sú spojené s Duchom, boli nám dané na to, aby sme nimi slúžili a prejavujú sa mocou. Povedzme si teda niečo o oblastiach zjavenia a ľuďoch, ktorí sú charakteristickými pre každú z nich a o problémoch, ktoré tam môžu nastať.

• zelená oblasť

– Božie stopy, ktoré môžeme vidieť na jeho stvorení, je to všetko, čo nás obklopuje.

– Nemusíme byť práve kresťania, aby sme ich videli. Je to život okolo nás, nad ktorým sa zamýšľame.

– charakteristické pre túto oblasť sú racionalita, múdrosť a poznanie

– zmocnenie k službe

~ To, čo je na prvom mieste, je Božie zmocnenie a nie to ľudské. Dvaja ľudia môžu robiť to isté a jeden nesie ovocie a druhý nič. Ten druhý možno neprijal Božie zmocnenie alebo ešte neprišiel čas, aby robil, čo má a teraz treba robiť niečo iné.

• červená oblasť

– ide o zjavenie v spasení, len Ježiš je ten, ktorý nám dokonale zjavil nášho Boha Otca Stvoriteľa

– táto oblasť vychádza z poslušnosti a typické pre ňu sú aktivity, činnosť a pohyb

– záväzok nasledovať Krista

– záväzok ku službe

~ Je to, čo robíš, neúčinné? Tak skúmaj, či robíš to, čo vieš. Poznáš obdarovanie a nevidíš výsledky? Možno nič nerobíš. Robíš oboje a tvoje výsledky sú slabé? Hľadaj múdrosť, kde a ako dary uplatniť.

~ učeníctvo nie je koníček, ale obeť. Problémom je, keď si myslíme, že obetavá služba je to hlavné. Vtedy treba hľadať zmocnenie a múdrosť.

• modrá oblasť

– prostredníctvom Ducha svätého sa stáva Ježiš Kristom v nás, my sme chrámom Ducha svätého

– je zdrojom našej služby

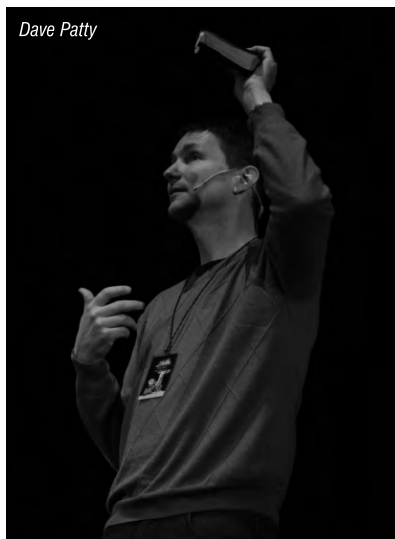
– múdrosť žiť ako Božie stvorenie, ktoré pozná svoje miesto

– múdrosť

~ o múdrosti sú v Biblii písané celé knihy (Príslovia, Žalmy, Kazateľ) a aj Ježiš učil svojich učeníkov múdrosti

~ múdrosť nie je dogmatizmus, ani namyslenosť, múdrosť je v poznaní Božej vôle a ak niekto nemá múdrosť, má o ňu prosiť Boha.

Dave Patty

Tieto zložky patria nerozlučne k sebe a ak nám niektorá zložka chýba, máme vážny problém. Vznikajú herézie, nedorozumenia a problémy. Buď keď niečo takéto chýba, alebo je prehnane zdôraznené v jednotlivci alebo spoločnosti.

Kde som ja? Kde najintenzívnejšie prežívam Božiu prítomnosť? Je to nadšenie z toho, čo stvoril, ponorenie do duchovnej intimity alebo úžas nad tým, ako nás miluje, že dal svojho syna? (Kor 12, 4-6).

Mali by sme byť oddaní tak ako je to možné a tá farba, ktorej máme najmenej by mala byť tou najdôležitejšou. Každý potrebuje inú korekciu vo svojom živote, každý má inú nerovnováhu a iný nedostatok. Tieto nedostatky nás nemajú odradiť od služby, ale majú zrealizovať naše očakávania a nasmerovať nás na správnu cestu.

*prednášku zo záznamu spracovala
Evka Kianičková*

Šedé zóny v Biblii (Feri Kožlej, Denisa Gallová)

Biblia veľa hovorí o veciach, čo máme robiť. Napríklad milovať svojich blížnych, Boha, modliť sa, ctíť si svojich rodičov alebo čítať Bibliu. Veľa sa píše aj o tom, čo robiť nemáme – nevrážditi, neklamať, nekradnúť alebo necudzozložiť. Biblia teda hovorí jasne o veciach, čo robiť máme, čo Boh chce, aby sme robili a tiež o veciach, ktoré sa Bohu nepáčia a do nášho života prinášajú len zlo a nešťastie.

Niekedy však môže nastať situácia, že nám nie je úplne jasné, ako sa máme v danej situácii zachovať. Niektori prídu a opýta sa na náš názor a my, aj keď máme nejaké tušenie, nevieme na akú stranu sa máme postaviť alebo čo odpovedať. Nie sme si istí, čo nám Biblia presne na toto hovorí. Ako sa, ako kresťania, postaviť k problematikám a témam, ako sú sťahovanie filmov, ťaháky, diskotéky, antikoncepcia, nezdravé jedlo, stres, fajčenie alebo obliekanie... Biblia nám dáva istý návod, ale nehovorí exaktne práve o týchto veciach.

Prečo je pre kresťana také dôležité skúmať tieto veci? Po prvé treba rozpoznať, čo je Božia vôľa pre náš život. Tiež môže nastať situácia, že ľudia zo sveta za nami prídu a začnú sa nás ako kresťanov na náš názor pýtať. Neprečítajú si Bibliu, my sme tá Biblia, ktorú budú čítať a mali by sme byť svetlom aj v šedých zónach.

Boh nám dáva v živote voľnosť, slobodu. Sú veci, o ktorých sa jasne nehovorí a veci, o ktorých sa hovorí. Môžeme robiť čokoľvek, ale nech nám sloboda neslúži ako zámenka robiť niečo, čo nebuduje. Preto si stanovme takých deväť pomocných bodov, ktoré nám môžu pomáhať pri rozhodovaní sa o šedých zónach Biblie – problematikách, ktoré v čase napísania Biblie neexistovali.

1. Bude tá činnosť/vec formovať naše návyky? (1Kor 6, 12)

– dať si pozor na čas, ktorý by sme mali venovať Bohu, neobetovať iným veciam.

2. Nie je to pre mňa škodlivé? (1Kor 6, 19)

– dávame Bohu naše srdcia, dušu, myseľ, ale telo si často nechávame pre seba. Čo robí moje konanie s mojim telom?

3. Slúži to Bohu na slávu? (Kol 3, 17)

– keď nám dá Boh príležitosť osláviť ho skutkami, tak by sme to mali spraviť.

4. Rob to, čo by robil aj Ježiš (J 13, 15)

– aj on bol človekom, mal ľudské túžby a pudy, ale zostal bez hriechu.

5. Nespomali ma to duchovne? (Žid 12, 1)

– zložme všetko, čo nám je na ťarchu.

6. Robí ma to žiadostivým? (2Tim 2, 22)

– treba utekať pred chútkami a bojovať radšej preventívne.

7. Nejdem proti svojmu svedomiu? (Rim 14, 23)

– nasleduj svoj inštinkt a počúvaj Ducha svätého.

8. Nespôsobí to hriech môjho brata? (Rim 14, 19-21)

– nesmieme zabúdať, že to, čo robíme, ovplyvňuje aj ľudí okolo nás.

9. Nejdem proti autorite? (Rim 13, 1-2)

– Máme svojich vedúcich na mládežiach, sú to ľudia skúsení a vedia, prečo nám radia, čo nám radia.

Nikdy však nezabudni: *Milovať budeš Pána svojho Boha, z celého srdca a z celej duše a z celej mysle a z celej sily.* (Mk 12, 30)

zo záznamu z prednášky spracovala
Evka Kianičková

Tu je zopár spätných väzieb:

„Na KPM to bolo super. Ďakujem vám za to. Veľmi sa už teším na budúci rok.“

„Obdivujem Vás a modlím sa za Vás, aby ste takto pevne zakorenení v Kristovi Mu slúžili aj prostredníctvom KPM naďalej. Má to veľký význam. Vychovávate generáciu mladých kresťanských vodcov, ktorí potom ovplyvňujú svoje okolie.“

„Veľa o vás neviem, ale to, čo som zažila na konferencii mi celkom stačilo na to, aby som pochopila, že to je na vysokej úrovni, či už duchovne alebo kapacitne.“

„Nemám ani slov. Neuveriteľné dni. Neuveriteľná Božia prítomnosť. Osobná skúsenosť s Bohom, ktorá je tak potrebná, to tam bolo. Som iný človek, ktorý túži dávať.“

„Toto stretnutie bolo pre mňa veľmi oslovujúce a povzbudzujúce. Teší ma, že Hospodin sa takýmto spôsobom stará o duchovný rozvoj, naštartovanie, povzbudzovanie svojich pracovníkov. Nech Vám Hospodin i naďalej požehnáva v tejto vašej práci na Božej vinici.“

jedna konferencia v roku, kde nemusíme my niečo robiť, aj keď niektorí mládežníci z tímu sú zapojení, ale viac-menej môžeme čerpať a naberať nejaké skúsenosti a kontakty a aj veľa informácií pre nás užitočných. Ale hlavne je to veľmi dôležité, pretože môžeme byť spolu, rozprávať sa, zdieľať a zároveň sa tak modliť a hľadať, čo chce Pán Boh s našim tímom ďalej a rozmyšľať nad smerovaním našej mládeže a nad tým, akým spôsobom máme pracovať. Sme tu s tímom už niekoľko raz a často nám Pán Boh ukáže nové veci a také smerovanie na ďalší rok a začneme rozumieť a chápať veľa vecí. Určite je to pre nás povzbudením.

Števo Beňa

viac z týchto seminárov sa mi páčili štyri štvorce od Dava Pattyho, a to najmä lebo boli praktické a jednoducho pochopiteľne podal problematiku. Dostali sme konkrétne rady alebo osnovy, ktorých sa dá reálne držať, čiže žiadne abstraktné teologické vysvetlenia, s ktorými potom človek ďalej v praxi nemá čo robiť. Hneď sme si to vyskúšali, pracovali sme tam vo dvojiciach priamo s Bibliou a s textom a bolo to super.

Slávka

renciu „vykopal“ túžbu opäť študovať do hĺbky Božie slovo. Rovno som sa tu naučila jednu z metód, ako na to. Záleží mi na tom, aby som ju využila, nestratila odhodlanie a trávila kvalitnejšie čas so svojim Bohom. Asi to nebude jednoduché. Ale aj záväzok, ktorý sme tu mohli urobiť, mi v tom môže pomôcť.

Lenka

BLOGervin

Božia show

Boh chce a zjavuje svoju slávu. Nezastaví sa, kým to nedosiahne. Môžeš byť toho súčasťou.

Kolosanom 1, 15a: „On je obraz neviditeľného Boha...”

Viackrát som sa prichytil, že hovorím o svojich deťoch príhody, príbehy a zážitky. Robím to veľmi rád. Niekomu sa to páči a rád ich počúva a niekomu nie. Zistil som, že to je normálne. Plno ľudí po narodení svojej dcéry či synčeka do niekoľkých dní dá jeho fotky na Facebook. Je to normálne a krásne. Vyjadruje tým hrdosť, radosť a šťastie svojej duše. Nech celý svet vidí, na čo som hrdý, čo je mojou radostnou, nedeliteľnou súčasťou môjho života!

V Biblii, v evanjeliách je plno prípadov, kedy Ježiš niekoho uzdravil. Normálne, fyzicky im vrátil zrak, sluch, vyhnať z nich démonov, či postavil na nohy. Už toto samotné je zvláštnosťou, ale takmer vždy sa po takomto zázraku objavuje niečo celkom zaujímavé. Títo ľudia a očití svedkovia takýchto činov ostanú úplne omráčení. Jednak preto, lebo doteraz nič také nevideli. To, čo ich však veľakrát úplne premožlo bolo to, že videli, ako sa v tomto uzdravení, či zázraku na chvíľu veľmi viditeľne, evidentne spojilo nebo so zemou. Boh sa dotkol zeme. Boh sa

dotkol konkrétneho života, konkrétneho človeka, čím navždy zmenil jeho životný údel.

Boh sa veľmi evidentne dotkol zeme. Urobil však aj oveľa viac. On sa zeme nielen dotkol, ale 33 rokov po nej chodil. Boží Syn, Božia podoba, Boží obraz a obsah Boha boli medzi nami!

Boh sa chcel a chce ukázať. Boh chce ukázať, aký je len On. Boh cez svojho Syna chce ukázať svetu, čo znamená a ako vyzerá Božia láska, Božia moc a Božia múdrosť. Boh sa chce ukázať a naplnovať celú zem svojou slávou. Skočil som hneď k celému svetu... ale začína pri konkrétnom človeku. Pri tebe a pri mne.

Boh, Pán Ježiš, chce ukázať v tvojom a mojom živote, ako len On vie milovať, aký je On mocný, aký je On múdry, akou je On nádejou a vášňou.

Neviditeľný Boh sa stal viditeľným. Aby svet poznal Jeho slávu. Bude to robiť... s tebou, či bez teba. Nemusíme však kráčať okolo, môžeme byť toho súčasťou, no nepredbiehajme, bude to témou ďalších niekoľkých „raňajok“.

www.ranajksjezisom.blogspot.com

ZAPOJTE SA AJ VY DO TVORBY DIALOGU

Privítame Vaše názory a postrehy: svatava@internet.sk
v diskusnom fóre na: www.mediasvatava.sk, aj písané na adresu redakcie.

